

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra psychologie

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Extrémní metal – subkultura a identita
Extreme metal – subculture and identity

Bc. Anna Pospíšilová

Vedoucí práce: Mgr. David Doubek, Ph.D.

Studijní program: Psychologie

Studijní obor: Psychologie

Odevzdáním této diplomové práce na téma Extrémní metal – subkultura a identita potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha, 11.7.2022

Velmi ráda bych zde poděkovala mému vedoucímu práce Mgr. Davidu Doubkovi, Ph.D., za jeho cenné rady, čas, vstřícný přístup a ochotu, bez které by tato práce nemohla vzniknout. Dále bych chtěla poděkovat všem respondentům, kteří se zúčastnili mého výzkumu a sdíleli se mnou své životní příběhy. V neposlední řadě chci poděkovat celé své rodině, za jejich bezmeznou podporu a péči.

ABSTRAKT

Cílem této diplomové práce bylo zkoumat identitu extrémně metalových muzikantů. V teoretické části byly vymezeny pojmy identita, žánr, subkultura a byla nastíněna stručná historie extrémního metalu. V empirické části byl prezentován výzkum, ve kterém bylo kvalitativními metodami analyzováno 8 polostrukturovaných rozhovorů s muzikanty grindcoru, black metalu, trash metalu a death metalu. Následně byla provedena analýza rozhovorů, ze které vzešlo 11 hlavních kategorií, které charakterizují individuální zkušenost extrémně metalových muzikantů. Na základě získaných výsledků a dat ze zúčastněného pozorování vznikla kapitola identita extrémně metalového muzikanta v rámci které vyvstaly 2 hlavní oblasti, čistota metalu a energie metalu, které tvoří základní pilíře identity extrémně metalového hudebníka. V následující kapitole byly získaná data zasazena do širšího kontextu pomocí komparace s teoretickými východisky práce.

KLÍČOVÁ SLOVA

Metalová hudba, identita, subkultura, etnografie, analýza rozhovorů

ABSTRACT

The aim of this thesis was to investigate the identity of extreme metal musicians. In the theoretical part, the terms identity, genre, subculture were defined and a brief history of extreme metal was outlined. In the empirical part, research was presented in which 8 semi-structured interviews with grindcore, black metal, trash metal and death metal musicians were analyzed using qualitative methods. Subsequently, an analysis of the interviews was carried out, from which 11 main categories emerged that characterize the individual experience of extreme metal musicians. Based on the obtained results and data from participant observation, the chapter on the identity of an extreme metal musician was created, within which 2 main areas emerged, the purity of metal and the energy of metal, which form the basic pillars of the identity of an extreme metal musician. In the following chapter, the obtained data were placed in a wider context by means of a comparison with the theoretical starting points of the work.

KEYWORDS

Metal music, identity, subculture, ethnography, analysis of interview

Obsah

1	ÚVOD	8
2	TEORETICKÁ ČÁST	8
2.1	<i>Identita.....</i>	8
2.2	<i>Teoretické přístupy k identitě.....</i>	9
2.2.1	Vývojové přístupy	9
2.2.2	Sociokulturní přístupy	9
2.3	<i>Hudební identita.....</i>	11
2.4	<i>Žánr</i>	12
2.5	<i>Subkultura.....</i>	13
2.6	<i>Hudební subkultura.....</i>	15
2.6.1	Metalová subkultura	15
2.7	<i>Extrémní metal – vymezení a stručná historie.....</i>	16
2.8	<i>Předchozí výzkumy.....</i>	17
2.9	<i>Výzkumný záměr.....</i>	19
3	EMPIRICKÁ ČÁST.....	20
3.1	<i>Obecná metodologická východiska</i>	20
3.2	<i>Metody sběru dat</i>	20
3.3	<i>Analýza a interpretace dat.....</i>	22
3.4	<i>Cesta k metalu</i>	22
3.4.1	Jak jsem se dostal k extrémnímu metalu?	22
3.4.2	Osudové setkání.....	24
3.4.3	Z posluchače muzikantem	25
3.4.4	Výchova k hudbě	26
3.4.5	Reakce rodičů	27

3.5	<i>Komunita jako rodina</i>	29
3.6	<i>Neškodný metal</i>	31
3.6.1	Specifický taneční styl a jeho pravidla	32
3.6.2	Neškodní fanoušci	33
3.6.3	Uvolnění tenze.....	35
3.6.4	Nic není, jak se zdá.....	36
3.7	<i>Důležitost metalu</i>	37
3.8	<i>Texty</i>	41
3.8.1	Obsah textů.....	41
3.8.2	Důležitost textů.....	42
3.8.3	Přístupnost textů	43
3.9	<i>Postoj k ostatním</i>	44
3.9.1	Otevřenost a tolerance	44
3.9.2	Odpor vůči mainstreamu	46
3.9.3	Pohled zvenčí vs. zevnitř	47
3.10	<i>Nepochopená hudba</i>	48
3.11	<i>Náročný metal</i>	52
3.12	<i>Energie metalu</i>	55
3.12.1	Výměna energií, vjemů.....	57
3.13	<i>Motivace</i>	58
3.13.1	Metal jako zdroj financí.....	59
3.13.2	Hudba bez kompromisů.....	59
3.13.3	Osobnostní krize	61
3.14	<i>Jeden žánr, mnoho podob</i>	61
3.14.1	Rozdíly v subžánrech.....	62
3.15	<i>Identita extrémně metalového muzikanta</i>	64

3.15.1	Energie a čistota metalu.....	69
4	DISKUZE	70
5	ZÁVĚR.....	73
6	SEZNAM POUŽITÝCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ	74
7	SEZNAM PŘÍLOH	77

1 ÚVOD

Ve své diplomové práci jsem se chtěla věnovat tématu, které je mi osobnostně blízké. Jako fanoušek a zároveň metalový hudebník si uvědomuji, jak důležitá je hudba v mém životě a jak velkou část mé osobní identity tvoří. Hudba je neoddelitelnou součástí lidské kultury, je výsledkem lidské činnosti ovlivněným názory, hodnotami a přesvědčením. Hudbu je potřebné vnímat v kontextu sociálních a kulturních aspektů (Merriam, Merriam, 1964).

Extrémní metal je žánr, který je rozšířený po celém světě. Jen stěží bychom hledali hudební subkulturu, která je kontroverznější a vyvolává takové množství protichůdných názorů jako právě subkultura extrémního metalu. Ve svém výzkumu jsem se zaměřila na hudebníky extrémního metalu, na jejich životní příběh ve spojitosti s metalem a na vnímání jejich tolik oblíbené hudby a komunity s ní spojené.

V teoretické části čtenáře nejprve seznámím s vymezením pojmů identita, zmíním hlavní teoretické přístupy k identitě, dále se budeme věnovat pojmům žánr a subkultura a v neposlední řadě si představíme stručnou historii extrémního metalu a předchozí výzkumy, které se tomuto tématu věnovaly. V empirické části budu hovořit o výsledcích kvalitativního výzkumu, které jsou uspořádány do tematických okruhů a které vystihují identitu extrémně metalového muzikanta. V závěru se pokusím výsledky zasadit do širšího kontextu komparací s teoretickými východisky práce a odpovím na výzkumné otázky, které jsem si na začátku položila.

2 TEORETICKÁ ČÁST

2.1 Identita

Identitu v běžném životě chápeme jako odpověď na otázku: Kdo jsem? Čím jsem? Identitu tvoří ty vlastnosti, které když se změní, tak přestaneme být sami sebou, už nebudeme stejní jako dříve (Výrost, Slaměník a Sollárová, 2019).

Identita pocházející z latinského *identicus* neboli totožný, stejný, je dle Nakonečného (2013) „obecně jednota vnitřního psychického života a jednání, která bývá též nazývána autentickým bytím. V psychologii osobnosti se hovoří o vědomí identity, což je vědomí trvalé totožnosti a prvek vědomí já (jsem stále týž, i když se měním), jeden ze znaků psychické normality.“

Autoři tradičně rozdělují identitu osobní a sociální. Identita osobní se váže především na sebehodnocení, vědomí vlastní jedinečnosti a na více či méně uvědomované představy o tom, kdo jsem. Sociální identita se váže na pocit začlenění do jisté kategorie lidí a na sociální příslušnost (Macek, 2003).

2.2 Teoretické přístupy k identitě

2.2.1 Vývojové přístupy

Přestože s termínem identita přišel zřejmě jako první Sigmund Freud, první podrobnou analýzu identity vypracoval Erik H. Erikson. Vývoj identity člověka je ústředním bodem Eriksonovy teorie (Thorová, 2015). Erikson navrhl 8 vývojových stádií, z nichž každé má svůj vývojový úkol v podobě konfliktu a krize, se kterým se musí jedinec vypořádat. V Eriksonově teorii ego identity jsou dle Výrosta, Slaměníka a Sollárové (2019) důležité 4 aspekty:

- Krize identity, kterou jedinec prožívá v adolescenci
- Institucionalizované moratorium, období adolescence, ve kterém je společnost tolerantní k experimentování s hodnotami a zkoušením rolí adolescenta, za účelem vývoje vlastní identity
- Boj ega a superega, jehož ideálním výsledkem je dominance ega
- 3 stupně hodnotové orientace: dětství (absolutní víra v autoritu), adolescence (asimilace zdrojů autority a adaptace na sociální prostředí) a dospělost (etické stádium)

Na Eriksona navázal James S. Marcia, který identifikoval 4 stavy identity, se kterými se v průběhu vývoje u adolescentů a dospělých setkáváme. Podle Marcii jsou pro styl formování identity nejdůležitější krize (pochybnosti, které mám o hodnotách a přesvědčeních rodičů, zkoumání, hledání) a závazek (výběr hodnot a cílů, ke kterým se zavazuji (Výrost, Slaměník a Sollárová, 2019). Čtyři formy identity dle Marcii (in Thorová, 2015) jsou přejatá identita, difúzní identita, moratorium identity a dosažení autentické identity.

2.2.2 Sociokulturní přístupy

Pokud bychom chtěli nahlížet na identitu ze sociokulturního hlediska, měli bychom zmínit Teorii sociální identity H. Tajfela a J. C. Turnera. Autoři dělí identitu na:

1. Personální = přesvědčení o svých kvalitách a dovednostech
2. Sociální = výsledek sebepojetí jako člena sociální skupiny s emočním a hodnotovým významem spojeným s tímto členstvím

Člověk je dle této teorie motivován k udržení si pozitivního hodnocení v personální i sociální rovině identity. Činí tak nadhodnocováním své referenční skupiny na úkor členů jiných skupin. Pokud se jim to nedaří, mohou ze své skupiny vystoupit či ji srovnávat s ostatními v těch vlastnostech, ve kterých předpokládají pozitivní výsledek. Podle autorů je sociální identita základem pro chování ve skupině. V rámci Teorie sociální identity vznikla teorie sebekategorizace, jejímž základem je tvrzení, že samotná sociální kategorizace je dostačující k vytvoření rozdílů mezi skupinami a utvořením pocitu sounáležitosti v rámci skupiny (Výrost, Slaměník a Sollárová, 2019).

Podle teorie R. F. Baumeistera (Výrost, Slaměník a Sollárová, 2019) jedinec získává svou identitu srovnáváním subjektivní identity (sebeпоjetím) s objektivní identitou (vnímáním sebe samého ze strany okolí). Intuitivně inklinuje k rovnováze mezi těmito definicemi, aby se vyhnul potenciálně bolestnému rozkolu, který je nazýván pocit ohrožení vlastní identity. Charakteristiky, které tvoří naši identitu můžeme rozdělit na připsané a získané. Připsané charakteristiky jsou neoddělitelnou součástí naší identity, rodíme se s nimi, jsou relativně stabilní a není potřeba žádného úsilí k jejich získání. Jedna se např. o pohlaví, etnikum apod. Získané složky identity jsou ty, o které usilujeme, jsme nuceni pro jejich získání podat určitý výkon. Baumeister (1987) se ve své teorii charakterizuje složky identity a jejich získání, které dělí do pěti kategorií:

1. Připsaná identita = např. pohlaví
2. Jediná přeměna = např. mateřství
3. Hierarchická kritéria = např. bohatství ve střední třídě
4. Volný výběr = např. náboženství či politické přesvědčení
5. Nucený výběr = např. výběr partnera nebo kariéry

Připsaná identita a jediná přeměna jsou jednotné (přeměna ženy v matku proběhne pouze jednou) a stálé (nelze je většinou vzít zpět). Hierarchická kritéria jsou nestálá, jedinec musí neustále vynakládat potřebné úsilí k udržení tohoto typu identity. Volný výběr umožňuje jiné alternativy, může a nemusí zůstat ve své aktuální pozici. V nuceném výběru musí jedinec zvolit mezi neslučitelnými alternativami.

Baumeister (1996) tvrdí, že identita není pouhým produktem společnosti, není ani nevyhnutelným výsledkem předem naprogramovaného vývojového vzorce. Nelze říci, že by byla zcela výsledkem svobodných rozhodnutí jednotlivce, ale není ani pouhým kompromisem mezi protichůdnými silami individuálních potřeb a tlakem společnosti. Lidé se nevyvíjí tak, jak jim společnost diktuje, ale ani si nemohou vytvořit identitu bez ohledu na sociokulturní kontext. Identita reflektuje přizpůsobení individuálního *já* sociokulturnímu kontextu. *Já* si pro sebe vytváří definici, která mu umožňuje ideálně fungovat ve svém sociálním prostředí.

2.3 Hudební identita

Hudba je jedním ze základních komunikačních kanálů. Poskytuje nám prostor, ve kterém můžeme sdílet emoce, záměry a názory, aniž bychom se museli verbálně vyjádřit, což může pomoci zejména lidem, kteří mají z různých důvodů obtíže v běžné komunikaci. Hudba v nás dokáže probudit hluboké emoce, hudební skladatelé a interpreti jsou obdařeni schopností vystihnout nespočet výrazů a pocitů bez použití jediného slova (Hargreaves, Miell & MacDonald, 2002).

Publikace, kterou považují za klíčovou ve vymezení pojmu hudební identita, je kniha s názvem *Musical Identities* od výše zmíněných autorů Hargreavese, Miellové a MacDonalda (2002). Hned v úvodu si pokládají velmi důležité otázky. Co je hudební identita, kdo ji má a jak se formuje? Rozlišují dva základní pojmy: *identita v hudbě* a *hudba v identitě*. Identita v hudbě je kategorie věnující se tomu, jakým způsobem se definují mladí lidé jako muzikanti a jakou úlohu v hudebním sebepojetí hraje vliv institucí jako je škola či rodina. Hudba v identitě je kategorie popisující, jakým způsobem využíváme hudbu jako prostředek k vytvoření individuální identity. Jen velmi málo lidí nemá žádnou zálibu v hudbě. Většina lidí má jasně stanovené hudební preference bez ohledu na to, zda sami sebe považují za hudebně vzdělané. I ti, kteří sami sebe považují za osoby bez hudebního sluchu dokážou říci, kterou hudbu mají rádi, a kterou ne. Z toho vyplývá, že dle autorů většina lidí má vytvořenou svou hudební identitu.

V období adolescence, kdy je utváření identity hlavním vývojovým úkolem jedince, může být dle Kempa (1996) hudební vkus neoddelitelnou součástí vnímání samého sebe. Hudební vkus ovlivňují faktory jako je hudební vzdělání, osobnostní nastavení, věk či způsob myšlení.

Ačkoliv nám hudební vkus prozradí o jedinci mnohé, další psychologické faktory, jako je míra zainteresovanosti do konkrétního hudebního stylu, nám mohou poskytnout důležité informace, které mohou mít vliv na formování identity jedince. Zatímco hudební vkus nám osvětlí, jaký hudební žánr daný jedinec preferuje, hudební identita založená obecně na psychologických teoriích vývoje identity se více než danému žánru věnuje míře, do jaké je jedinec ochoten se oddat konkrétnímu žánru (Dys, Schellenberg and McLean, 2017).

Dys, Schellenberg a McLean (2017) ve své publikaci poukazují na to, že hudební identitu můžeme charakterizovat použitím čtyř forem identity, které ve své teorii popisuje James S. Marcia. Za dosažení autentické identity bychom mohli považovat stav, kdy jedinec, který poslouchal mnoho různých hudebních žánrů dospěl do fáze, kdy je schopen říci, že se mu líbí např. extrémní metal a jazz. V moratoriu se nachází jedinci, kteří se stále snaží zjistit, zda se jim líbí např. pop, hip hop nebo obojí. Jedinci s převzatou, nevlastní hudební identitou poslouchají jednoduše to, co poslouchají jejich rodiče a přátelé. A na závěr, rozptýlenou hudební identitu mají jedinci, kteří příliš nepřemýšleli nad tím, jaká hudba se jim líbí, a kteří považují hudbu relativně nedůležitou v rámci svého života a sebepojetí.

2.4 Žánr

Žánr je koncepční nástroj, který se nejčastěji používá ke klasifikaci různých kulturních produktů, zejména v oblasti vizuálního umění, populární kultury, videoher, filmu, literatury a hudby. Popisuje způsob vyjádření, kterým se řídí práce umělců, jejich vrstevnické skupiny a publikum (Lena, Peterson, 2008). Subkultury muzikantů jsou často silně spojeny s daným hudebním žánrem, který má pro ně zásadní kulturní a sociální význam. Žánr je prostředkem mezi zájmy a očekáváními, tvoří základ sounáležitosti členů komunity. Žánr je vyjádřením jasného názoru subkultury, hudební styl je platným jen do té doby, dokud vyjadřuje hodnoty a identitu dané sociální skupiny (Toynbee, 2016). Fabbri (1982) definuje žánr jako soubor hudebních událostí (skutečných či možných), jejichž průběh se řídí určitým souborem společensky akceptovaných pravidel. Pojem soubor znamená, že o podmnožinách můžeme hovořit jako o „subžánrech“.

Existují dva dominantní přístupy ke studiu žánru. V prvním humanitní vědci zaměřují svou pozornost na „text“ kulturního objektu, který je abstrahován od kontextu, ve které byl stvořen či konzumován. Většina muzikologů používá tento textový přístup k identifikaci žánru jako souboru hudebních skladeb, které sdílejí charakteristický hudební jazyk. Někteří sociologové používají žánr jako text, ale dávají pozor, aby ukázali, jak je žánr ovlivněn

kontextem, ve kterém je vytvořen a konzumován. Druhý dominantní přístup se nezaměřuje pouze na text a umisťuje studium žánrů přímo do sociálního kontextu (Lena, Peterson, 2008).

Hesmondhalgh (2005) tvrdí, že studium žánrů je pro výzkum hudebních stylů a vztahů v sociálních skupinách vhodnější než např. scéna, subkultura nebo kmen. Silverblatt (2015) charakterizuje pojem žánr jako „pořádek“. Pokud jej aplikujeme na umělecká díla, stává se z žánru typ, třída nebo kategorie, která sdílí charakteristické a snadno identifikovatelné rysy. Žánr lze identifikovat podle jeho charakteristických vzorců ve struktuře, charakteru, světovém názoru, stylu a konvencích. Každý žánr představuje konzistentní pohled na svět, který utváří způsob, jakým o našem světě přemýšlíme.

Žánr je kategorie, která odkazuje na určitý druh mechanismů a procesů. Je strukturujícím vlivem, který organizuje kulturní praxi a vytváří kontexty pro porozumění hudbě. Žánr je v širokém slova smyslu definován prostřednictvím vzájemně propojených sociálních a hudebních procesů. Když se jedinec vymeze v rámci hudebních stylů na jeden žánr, stává se součástí specifické sociální komunity, která produkuje znalosti o této hudbě a funguje na základě daných pravidel a norem (Baily, Bigenho, 2008).

2.5 Subkultura

Ve své práci hojně operuji s termínem subkultura, v této kapitole se pokusím tento pojem vymezit v rámci odborné literatury. Sociologický slovník (Jandourek, 2001) definuje subkulturu jako „*kulturu dílčí skupiny, která se více nebo méně odlišuje od převládající, většinové a „oficiální“ kultury.*“ Geist ve své publikaci (1993) popisuje pojem subkultura jako „*výraz, jímž se v obecné rovině označuje jakákoliv (dílčí) kultura, která je součástí rozsáhlejší instituce kultury, s níž má jednak některé společné, jednak některé rozdílné složky.*“ Tyto dvě definice se shodují v tom, že subkulturu definují vztahem s majoritní, dominantní společností. Přestože tedy subkulturu definujeme zejména na základě jejího vymezení se vůči většinové společnosti, je důležité podotknout, že subkultura nikdy není zcela separovaná od majoritní kultury (Jandourek, 2001). Subkultura je často definována určitým prostředím, ve kterém probíhá něco, co je dominantní společností považováno za abnormální. Bývá, proto většinovou společností považována za jinou a odlišnou, v horším případě za deviantní či odsouzení hodnou (Smolík, 2010).

Většina definic nahlíží na subkulturu z pohledu antropologie či sociologie. Sovová (2010) ve své práci nahlíží na subkulturu z hlediska psychologie a popisuje ji jako vztahovou síť či skupinu, která jedinci zejména v období adolescence poskytuje prostor, ve kterém si tvoří vlastní identitu a otevřeně vyjadřuje své emoce, potřeby a názory. Subkultura se tak stává bezpečným prostorem pro nalezení samého sebe a blízkých osob, které mají obdobné životní zkušenosti. Jedinec současně objevuje vlastní jedinečnost, získává pocit sounáležitosti (jako člen subkultury) a tím upevňuje vlastní identitu.

Dle Sarah Thornton (in Smolík, 2010) se dá pojem subkultura definovat nejlépe srovnáním s pojmy opačnými a podobnými. V empirické části této práce se objevuje termín komunita, která je na rozdíl od subkultury založena na rodině a je geograficky ohraničena. Pojmy, které jsou v opozici k subkultuře jsou veřejnost a masa. Oproti veřejnosti v subkultuře nejsou občanská práva, je neoficiální a odcizená. Oproti mase je vysoce různorodá, kreativní a aktivní (Smolík, 2010).

Dle Vodákové a kolektivu (2000) mají subkultury tendence k uzavřenosti a k utváření hranic, které oddělují subkulturu od mainstreamové společnosti, tyto hranice mají funkci ochrannou a sebeudržující.

Smolík (2010) tvrdí, že důležitým aspektem subkultur je osobitý styl, který vypovídá o skupině a může být brán jako odlišující znak. Styl se skládá z image (specifický vzhled, tělesné úpravy), vystupování (postoj těla, neverbální komunikace) a argot (specifická slovní zásoba a diskurz).

Významným pojmem, který se spojuje s termínem subkultura je „scéna“. Tímto pojmem označujeme moderní formu společenského styku, kdy mají zúčastnění stejné preference v oblasti trávení volného času, vyznávají stejný životní styl, ale nemusí se nutně navzájem znát (Smolík, 2010). Důležitý je zejména prostor a čas, kde se jedinci setkávají, v našem případě bychom mohli hovořit o extrémně metalové scéně, na které se pohybují lidé, kteří poslouchají extrémní metal, chodí na koncerty do metalových klubů apod.

Irwin (in Gelder & Thornton, 1997) poukazuje na zajímavý fenomén, který nazývá subkulturní relativismus. Jedinci mají vlastní členskou subkulturu spojenou s pozitivními konotacemi, ostatní subkultury a mainstreamovou komunitu, kterou vnímají jako nečlenskou mají naopak spojenou s negativními konotacemi. K této kategorizaci dochází z důvodu potřeby udržení hodnoty vlastní sociální identity.

2.6 Hudební subkultura

Hudební subkultury jsou jednou z nejběžnějších forem subkultur. Charakteristické jsou svébytným hudebním stylem, určitým typem image, společnými hodnotami a názory na svět. Dle Macka (2003) slouží hudba k vyjádření názorů, hodnot či emocí jedince. Člověk může svým aktivním zapojením získat společenskou prestiž v subkultuře, najít pocit vlastní hodnoty či dojít k seberealizaci.

Rubinsteinová (2018) tvrdí, že skrze hudbu a vizáž mají lidé možnost se vymezit. Členové hudebních subkultur se vůči mainstreamové společnosti vymezují nejen poslechem daného hudebního žánru, ale také úpravou svého zevnějšku. Oblečení a vizáž se stávají hlavním znakem jedince vymezujícího se od dominantní společnosti.

2.6.1 Metalová subkultura

Popsat metalovou subkulturu jako celek je velmi obtížné zejména z důvodu členitosti jednotlivých substylů a proudů. Metalová scéna je proměnlivá, vyznačuje se značnou roztržitostí, jednotlivé kapely, které do tohoto žánru spadají, kombinují více stylů a je tedy téměř nemožné popsat metalovou subkulturu ve všech formách. Členové metalové subkultury vnímají metal nejen jako hudbu, ale jako svůj životní styl a filosofii, která zasahuje do mnoha rovin jejich sociální identity (Smolík, 2010).

Weinstein (2009) ve své publikaci uvádí, že metalová subkultura je zcela identifikována s hudbou. Je to subkultura, která je stále v rámci společenské stratifikace stále exkludována od mainstreamové společnosti. Přestože metalová subkultura je hojně spojována se zneužíváním návykových látek a alkoholu, mnozí členové se před časem začali hlásit k moderní vlně životního stylu straight edge, který je založen na odmítání jakýchkoliv návykových látek a promiskuity, a k veganství, které je propagováno samotnými kapelami i v rámci textů písní.

Arnett (2018) považuje metalovou subkulturu za odcizenou. Má své vlastní zákony a jedním z nejdůležitějších aspektů je postavení kapely a fanoušků. Ti jsou zcela oddáni svým kapelám, které tvrdí, že kapela se bez vztahu se svými fanoušky není schopna rozvíjet, protože energie, kterou cítí z publika je živí a motivuje k lepším výkonům.

2.7 Extrémní metal – vymezení a stručná historie

Termín extrémní metal obvykle odkazuje na drsnější, undergroundový, nekomercializovaný styl spojený se žánry speed metal, thrash metal, black metal, death metal a doom metal.

Základním kamenem extrémního metalu je heavy metal, z něj vznikly všechny extrémně metalové žánry. Začátky heavy metalu datujeme na přelom 60. a 70. let, jsou spojené zejména s kapelami Black Sabbath, Deep Purple a Led Zeppelin. Svou největší slávu zažil heavy metal ale až v 80. letech, kdy se rozvinul proud tzv. „Nové vlny Britského heavy metalu“, kterému vládly kapely Saxon, Def Leppard a Iron Maiden. V tento moment započal proces fragmentace heavy metalu, který vyvrcholil v 90. letech (Kahn-Harris, 2007). Deena Weinstein (2009) ve své publikaci uvádí, že tento proces měl původně dva směry. Jedním směrem se vydali fanoušci, kteří podleli mainstreamové popové či glam-metalové populární hudbě, jako byla např. kapela Poison. Druhým směrem se vydali zakladatelé žánru, který se stal známým pod názvem „trash“ nebo „speed“ metal. Tato druhá fundamentálnější větev odmítala dekadentní prvky popu v metalové hudbě a rozhodla se metalu navrátit jeho původní čistotu (Kahn-Harris, 2007).

Skupina kapel, inspirovaná zuřivostí punku, agresí raného thrash metalu a zkaženou estetikou kapel jako Venom a Mercyful Fate, vydala v letech 1983 až 1987 několik zásadních alb, která vytvořila stavební kameny nových extrémních metalových subžánrů. Z formálního hlediska by se dal tento zvuk nazvat „raný extrémní metal“ (Andrews, 2018). Nejznámějšími zástupci nově vzniklého trash metalu byli kapely Metallica, Anthrax, Megadeth a Slayer, které získaly označení „Velká čtyřka trash metalu“. Nicméně trash metal postupem času ztratil na své popularitě, Metallica se stala příliš komerční kapelou, zbytek velké čtyřky zjemnil svůj extrémní styl a tím ztratili své silné postavení v čele extrémního metalu (McIver, 2005).

V polovině 80. let kapely Death a Possessed vytvořili na základech trash metalu nový žánr – death metal. Texty se stávali čím dál více nesrozumitelné, tvorba se stala komplexnější a kytarové riffy se transformovaly do temnější a asketičtější verze. Death metalu vládly kapely jako Cannibal Corpse, Obituary a Morbid Angel (Kahn-Harris, 2007). Pro death metal je typická zběsilost, rychlost kytar i bicích. V textech se často objevují blasfemická témata či narážky na BDSM., nihilismus, či sociálně-politická kritika soudobé společnosti. Ikonický je pro death metal vokální projev zvaný „growling“, což je zpěv, při kterém se zpěvák snaží dosáhnout maximální hloubky svého hlasu. Death metal na rozdíl od trash metalu na své

oblíbenosti neztratil. Ve světě vycházejí stovky více či méně ortodoxních death metalových nahrávek každý rok, tomuto extrémnímu žánru nicméně dominují kapely, které se řadí k těm, které založili death metal, a to již zmínění Death, Obituary, Morbid Angel apod. (Smolík, 2010).

Zhruba ve stejném časovém období vznikl grindcore, který do death metalu přidává prvky punku a stává se známým zejména díky kapelám Siege, Repulsion a Napalm Death. Extrémní rychlost a velmi krátké písně jsou tím, co se pro grindcore stalo typickým (Kahn-Harris, 2007). Ve velké míře se grindcorové kapely ve svých textech věnují politice, etickým principům, boji za práva zvířat, upozorňují na krutost a tyranii dnešního světa. Velká část grindcorové komunity je ortodoxně veganská (Smolík, 2010). Vedle grindcoru vzniká i další žánr – doom metal. Kapely St Vitus a The Obsessed se staly populární pro své dlouhé, epické písně s melancholicky laděným textem. Doom metal se dále rozvíjel ještě v 90. letech pod taktovkou kapel jako My Dying Bride nebo Paradise Lost, které proslavily jejich depresivní texty ovlivněné gothic rockem (Kahn-Harris, 2007).

V roce 1982 vydává kapela Venom album s názvem Black Metal a dala tak název nově vznikajícímu žánru, který následně proslavily kapely jako Bathory, Hellhammer, Mayhem, Burzum a Emperor (Smolík, 2010). Black metal byl známý vysoko posazenými ječícími vokály, extrémně rychlými tempy a „tremolo“ riffy. Black metalisté přijali za své různé ideologie, nejčastěji jsou spojováni se satanismem, příležitostně ale také s fašismem a rasismem. Norští black metalisté se stali nechvalně známým sérií vražd, sebevražd a vypalováním kostelů (Moynihan & Söderlind in Kahn-Harris, 2007).

Všechny výše zmíněné žánry můžeme kolektivně označit jako extrémní metal. Sdílí spolu určitou hudební radikálnost, která je odlišuje od jiných forem heavy metalu. V kontrastu s mainstreamovým proudem heavy metalu je extrémní metal tvořen spíše malými, undergroundovými komunitami (Kahn-Harris, 2007).

2.8 Předchozí výzkumy

Před samotným psaním této diplomové práce jsem provedla rešerši předchozích výzkumů na téma extrémní metal. Čemu se věnují odborníci v akademických člancích, co je na extrémním metalu zajímavé a z jaké perspektivy na něj nahlíží? Většina studií, které se věnovaly metalu, na něj nahlížela s negativním náhledem. Velmi přínosným průvodcem v oblasti „metal studies“ byl pro mě článek Andyho R. Browna (2011) s názvem *Heavy*

Genealogy: Mapping the Currents, Contraflows and Conflicts of the Emergent Field of Metal Studies, 1978-2010, kde identifikuje dva hlavní výzkumné směry, které se věnují metalu jako fenoménu. Prvním směrem je trend psychologických výzkumů, které spojují preferenci heavy metalové hudby s různými tématy souvisejícími se zranitelností jedince, od deprese mladistvých a většího sklonu k sebepoškozování a sebevražedným myšlenkám až po zvýšený výskyt agresivního chování a antisociálních postojů.

Jako příklad můžeme uvést některé ze studií, které Brown (2011) uvádí. Baker a Bor (2008) se ve své studii zabývají vztahem mezi různými hudebními žánry a antisociálním chováním, sklonem k suicidálním pokusům a užíváním drog. Přestože výsledky studie neprokázaly jasný kauzální vztah mezi těmito faktory, autoři tvrdí, že výsledky naznačují vztah mezi hudební preferencí a emoční nestabilitou. Becknell a kolektiv (2008) zkoumali vliv heavy metalové hudby na onemocnění související se stresem. Burge, Goldblat a Lester (2002) ve svém výzkumu označili heavy metal jako faktor přispívající k predikci sebevražedných myšlenek u studentů mužského pohlaví. Taktéž Jobes a kolektiv (2003) se ve své práci snažili zjišťovat vztah mezi pozorováním metalových videoklipů obsahujících suicidální obsah a zvýšeným rizikem sebevražedného chování. Miranda a Claes (2009) uvádí, že z výsledků jejich výzkumu vyplývá pozitivní korelace mezi poslechem heavy metalové hudby a zvýšením depresivního ladění u dívek, které přišly do kontaktu s depresivními vrstevníky.

Druhým směrem, který Brown (2011) zmiňuje je pohled kulturních studií, které na toto téma nahlíží holisticky, bez potřeby vnímání metalu jako negativního a destruktivního fenoménu. Kahn-Harris (2007) zastává názor, že pokud opravdu chceme porozumět extrémnímu metalu a klást si výzkumné otázky s ním spojené, musíme najít způsob, jak přistupovat k extrémnímu metalu holisticky a s prostorovou perspektivou. Vybrala jsem několik studií, které dle mého názoru přistupují ke studiu metalu s výše zmíněnou celostní perspektivou. Hamilton a kolektiv (2018) provedli fenomenologickou analýzu prožitku flow u metalových muzikantů a zkoumali co dělá metalové muzikanty šťastnými při vystupování před živým publikem. Snell a Hodgetts (2007) ve své etnografické studii tvrdí, že většina psychologických studií se zaměřuje v souvislosti s heavy metalovou hudbou na zneužívání návykových látek a sklony k suicidálnímu chování. Jejich studie se snaží vymanit z klasického rámce a dokumentuje praktiky související s médii, jejichž prostřednictvím se heavy metalová subkultura prezentuje. Jako důležité považují zmínit také české sdružení

badatelů *Czech Metal Studies*, které se věnuje studiu metalové kultury z pohledu humanitních a sociálních věd. Členové tohoto sdružení aktivně publikují mnoho odborných článků na témata spojená s fenoménem metalu. Namátkou zmíním například práci Miroslava Vrzala (2015) na téma *Okultní aspekty v metalové hudbě: Od hororového stylu k temné spiritualitě* nebo odborný článek Petry Lantorové (2017) na téma *Raný norský black metal a jeho ideologie: Satanismus z perspektivy účastníků druhé vlny black metalu*.

2.9 Výzkumný záměr

Tato diplomová práce by měla být propojením dvou výše zmíněných přístupů (Brown, 2011). Na extrémně metalovou subkulturu jsem nahlížela z psychologické perspektivy, ale bez jasně dané hypotézy, se záměrem předat čtenáři kulturní portrét subkultury extrémního metalu. Výzkum probíhal z pozice insidera, což sebou v rámci etnografické studie přináší svá pozitiva i negativa. Metalovou hudbu poslouchám přibližně od svých 14 let. Postupně jsem od jemnějších hudebních žánrů přešla k extrémně metalovým žánrům, z nichž je mi nejbližší progressive death metal a trash metal. Jako velké pozitivum vnímám snadný přístup do subkultury, vysokou míru otevřenosti a ochoty respondentů. V rámci výzkumu jsem nebyla vždy v pozici insidera, např. v rozhovorech s respondenty, kteří sami sebe identifikovali jako black metalisty či grindery jsem se vnímala jako kombinace insidera a outsidera. Přestože jsem členkou extrémně metalové subkultury, subžánry black metal a grindcore mi nejsou blízké. Za negativum výzkumu z pozice insidera jsem již od začátku vnímala riziko zkreslení, přehlížení samozřejmých dat a převzetí úhlu pohledu respondentů, čemuž jsem se snažila během sběru a analýzy dat vyvarovat.

Jako hlavní výzkumný problém jsem z výše uvedených důvodů vnímala absentující vědecký zájem ohledně extrémního metalu z pohledu holistické perspektivy. Kromě základního výzkumného cíle v podobě zachycení hlavních kategorií, které tvoří identitu extrémně metalového muzikanta bych také chtěla otevřít prostor pro případnou diskuzi na různá témata, která mohou vyvstat z analýzy dat.

3 EMPIRICKÁ ČÁST

3.1 Obecná metodologická východiska

Tato diplomová práce se řídí principy etnografického výzkumu. Cílem této práce bylo získat holistický pohled na subkulturu extrémních metalistů, porozumět dění ve skupině a pozorovat aktivity jejich příslušníků (Goetz, LeCompte in Hendl, 2008). Jak bývá v etnografickém výzkumu zvykem, nezačala jsem výzkum se zcela jasně definovanými hypotézami. Zvolila jsem pouze hlavní výzkumné otázky: Co tvoří identitu extrémně metalového muzikanta? Jaká je zkušenost metalových muzikantů s extrémním metalem?

Dle Hendla (2008) lze etnografický výzkum charakterizovat několika znaky. Prvním z nich je delší setrvání v terénu, který je nezbytný pro poznání sociálních praktik subkultury. Druhým je pružnost strategie, výzkumník by měl být schopen se přizpůsobit dané situaci a modifikovat výzkum dle potřeb vznikajících při navrhování teorie. Třetím a posledním znakem je zaznamenávání pozorovaného, slyšeného a prožitého. Většinou se záznam provádí posléze a je závislý na paměťových schopnostech výzkumníka. Jeho autorský text by měl přesvědčit čtenáře, že věrohodně zobrazuje realitu. Všechny tyto podmínky byly ve v následujícím výzkumu dodrženy.

Na základě zvyku v etnografickém výzkumu jsem se věnovala nejprve analýze získaných dat a až posléze jsem vypracovala teoretickou část, aby byla vůči získaným datům dostatečně koherentní.

3.2 Metody sběru dat

Dle Šed'ové a Švaříčka (2007) je etnografický design založen na terénním výzkumu, který spočívá především v pozorování, v rozhovorech a v analýze různých dokumentů. V mém výzkumu jsem kombinovala všechny výše uvedené metody.

Nejprve byli respondenti osloveni skrze sociální síť Facebook.com. V rámci extrémního metalu identifikujeme mnoho subžánrů, proto jsem se snažila vybrat mezi respondenty minimálně jednoho reprezentanta každého subžánru – konkrétně grindcoru, thrash metalu, death metalu a black metalu.

Vybrala jsem 8 respondentů, se kterými jsem provedla individuální polostrukturovaný rozhovor. Délka rozhovorů byla v průměru 60-80 minut, výzkumu se zúčastnilo 7 mužů a 1 žena, přičemž věkové rozmezí respondentů je 28-57 let. Rozhovor byl následně

anonymizován, aby nebylo možné identifikovat danou osobu dle osobních údajů. V průběhu rozhovorů jsem se držela několika tematických okruhů, ale zároveň jsem nechala respondenty mluvit o tom, co jim v danou chvíli přišlo důležité a nepřerušovat je. Tematické okruhy, které tvořili kostru rozhovoru byly následující:

1. Životní příběh v souvislosti s metalem
2. Cesta k metalu
3. Reakce okolí, rodiny, přátel
4. Metal jako způsob obživy, motivace v hudbě
5. Otevřenost vůči jiným žánrům
6. Agrese a násilí v extrémním metalu
7. Komunita, její specifika
8. Metal jako životní styl
9. Texty, jejich srozumitelnost a důležitost
10. Emoce spojené s extrémním metalem

Jak jsem již zmínila výše, každý rozhovor se odvíjel individuálně, otázky byly v případě potřeba upraveny dle daného respondenta.

Druhou metodou sběru dat bylo zúčastněné pozorování. Dle Miovského (2006) je zúčastněné pozorování takové pozorování, při kterém se výzkumník sám pohybuje ve zkoumaném terénu mezi jevy, které ho zajímají, stává se jejich součástí a zároveň jedním z aktérů dané situace. Jako výhodu zúčastněného pozorování považuje Miovský (2006) možnost proniknutí do zkoumaného jevu v přirozeném prostředí a snadnější pochopení aspektů dané situace. Jako nevýhodu můžeme vnímat vysoké nároky na osobnost a komunikační schopnosti výzkumníka, který může získaná data určitým způsobem zkreslit. V rámci mého výzkumu jsem se jako pozorovatel zúčastnila 3 koncertů, byly to koncerty typické pro daný subžánr, tedy Grindcore, Black metal, Death metal a Thrash metal. Na tyto koncerty mě pozvali jednotliví respondenti poté, co jsem projevila zájem shlédnout jejich živé vystoupení. Jelikož jsem se koncertů účastnila z pozice insidera, tak pro mě bylo znatelně náročné snažit se zachytit všechny relevantní jevy a nahlížet na danou situaci s nadhledem pro výzkumníka nezbytným. Nicméně snažila jsem se o co nejhustší popis, terénní poznámky jsem následně doplnila o informace z paměti a poté jsem s nimi pracovala v rámci analýzy dat.

3.3 Analýza a interpretace dat

Data získaná z rozhovorů a přímého pozorování byla přepsána do textové podoby a následně analyzována. Všechny rozhovory jsem několikrát pročetla a následně jsem je analyzovala metodou otevřeného kódování (technika tužka a papír). V další fázi jsem texty rozstříhala a jednotlivé ústřížky nalepila na nový papír s příslušným kódem. Vzniklé kódy jsem poté znovu převedla do elektronické podoby, aby se mi s nimi lépe pracovalo. Jako nadstavbu otevřeného kódování jsem zvolila techniku „vyložení karet“, která spočívá v uspořádání kategorizovaného seznamu kódů do takového obrazce či linky, abychom z něj mohli následně vytvořit text, který bude vyprávět obsah jednotlivých kategorií (Švaříček, Šed'ová, 2007).

Po opětovném prostudování kódů jsem je rozdělila do 11 větších kategorií, které zachycují individuální zkušenost metalových hudebníků. Každá kategorie obsahuje přímé citace respondentů spolu s mým komentářem, který slouží k lepšímu porozumění a dodání kontextu dané výpovědi. Nyní se budu věnovat popisu 11 kategorií, které vyvstaly z analýzy dat.

3.4 Cesta k metalu

Do kategorie cesta k metalu jsem zařadila všechny výpovědi, které se týkají toho, jak respondenti k extrémnímu metalu přišli, kdy začali tento žánr poslouchat a kdy jej začali sami aktivně produkovat. Také jsem se ptala na jejich výchovu k hudbě, jak z hlediska jejich rodičů, tak aktuálně z hlediska vlastních dětí. Objeví se zde také výpovědi o prvních kapelách a pohledu rodičů na hudební zaměření respondentů.

3.4.1 Jak jsem se dostal k extrémnímu metalu?

Nyní se budeme věnovat výpovědím, kde respondenti popisují, jakým způsobem se dostali k extrémnímu metalu. Někteří uvádějí, že se k extrémnímu metalu dostali přes „měkčí“ hudební žánry typu hard rock apod. Zde jsou výpovědi muzikantů, kteří se k extrémnímu metalu dostali tímto způsobem:

„Já jsem se vlastně k tomu tak dopracoval i přes ty měkčí žánry, což je hard rock...“

„Mě to taky vtáhlo přesně jak jsi popsala přes nějakou měkčí, až člověk přidává a zjistí, že tam slyší ty nuance, který dělaj muziku muzikou, ať už jsou to nějaký melodický linky, který tam můžou být schovaný.“

„...vlastně po nějakým třeba půl roce, roce, když jsem kolem toho chodil a začínal jsem na takových věcech jako Guns 'n' Roses, Metallica, takový ty klasický standartní starty.“

„Ten vývoj byl postupný, přes nějaký speed metal, ke kterému mě přivedl bratr a pak to šlo velice rychle.“

„...samozřejmě na základce jsem tu hudbu už poslouchal, ale to nebyl ještě vyložený metal, to bylo takový to rockový, ten underground.“

„Já jsem se vlastně k metalu dostal přes nějaký rockový věci, protože od malinka jsme poslouchali třeba já nevím, českou scénu, jako byli klasika Kabáti a takovýhle věci.“

Jiní respondenti naopak k extrémnímu metalu přišli hned ze začátku, nejednalo se o žádný postupný proces.

„Úplně první jsem slyšela tu Sepulturu, to bylo cédéčko. A úplně na první poslech mě to prostě: Ty vole, co to jako je? Jako proč? Víš jak... A pak jako, nevím, slyšela jsem ty Death a to bylo takový přístupnější, možná i proto, že je to takový melodický ten vokál i když je to harsh a tak, tak je přístupnější té mase, nevím jak to jinak popsat.“

V této výpovědi respondentka popisuje svoji cestu k extrémnímu metalu a kapely, které ji jako první oslovily.

„Ne, mě to nikdy nezajímalo. Rovnou to byl black metal a drží mě to celou dobu. Vždycky to byly tyhle extrémnější věci.“

Respondent hovoří o tom, že jeho cesta k black metalu byla velmi rychlá, neměl potřebu se k tomuto extrémnímu žánru propracovat přes méně tvrdé žánry, zaujal ho na první poslech.

„No on ten extrémní metal je taková srdcovka už v tom, že jsem k němu přišel hned na začátku. Já jsem se spíše potom zpětně vracel k těm měkčím formám.“

Tento respondent popisuje svou cestu k extrémnímu metalu a zároveň zmiňuje fakt, že cítil potřebu si zpětně dostudovat měkčí žánry, které extrémnímu metalu předcházely. Podobnou zkušenost popisuje i následující respondent.

„No, měl jsem to spíše naopak. Šlo mi o to dostudovat si základy tý muziky ... Takže k tomu extrému jsem přišel v té době, kdy to bylo vlastně aktuální a je to taková ta srdcovka.“

3.4.2 Osudové setkání

Mnoho respondentů se k extrémnímu metalu dostalo přes další osobu, gatekeepera, který je uvedl do subkultury extrémního metalu, doporučil jim kapely, které by si měli nastudovat a otevřel jim tak cestu do této komunity. V následujících výpovědích respondenti popisují jejich „osudové setkání“, tímto termínem jsem označila jejich první setkání s extrémním metalem skrze kontakt s insiderem.

„Hele, začalo to asi na ZŠ. Pamatuju si, když jsme byli na škole v přírodě, kam vzal kamarád kazeťák a kazetu, kterou ukradl staršímu bráchovi a já jsem tam najednou stál a říkal jsem si, ježiš maria, to je super! To byla asi ta zvuková stránka, jo...“

V této výpovědi je patrné, že insider byl bratr spolužáka respondenta, který poslouchal metalovou hudbu a nepřímo k tomu dovedl i svého bratra, který následně ovlivnil daného respondenta. Spolužáci vnímali metalovou kazetu, kterou odcizili jako něco zakázaného, je zde patrná jistá rebelie.

„My jsme se kamarádili s jednou rodinou, která u nás na vesnici bydlela nad náma a oni měli strejdu, takovýho staršího motorkáře a on byl hodně do týhle muziky. Jednou se stala taková nehoda, že byli někde venku u nějakýho jezera nebo něco a on se bohužel utopil. Já jsem po něm právě dostala nějaký kazety a zjistila jsem, že mě to docela zajímá. Ale bylo mi hrozně málo...“

V této výpovědi se opět jedná o nepřímé vtažení do subkultury, respondentka se dostala k hudbě díky dědictví, které jí zanechal rodinný přítel.

„Tak já jsem někdy na ZŠ zhruba ve 4., 5. třídě začal chodit hodně ven s bratrancem na takovým malým měště tady v Jihočeském kraji a on poslouchal metal a nahrál mi nějaký první kazety. To byl takovej ten český black metal, byl to rok třeba 1990. Takže nahrál nějaký Root, Amon Amarth, Masters Hammer a podobný věci, a to mi přišlo samozřejmě strašně cool, takže to jsem začal nějak poslouchat. Pak jsem se v tom tak nějak postupně nacházel.“

Postava gatekeepera je důležitou součástí téměř každého zmíněného příběhu. Metal jako hudba, která se zdála být nepřístupná, je respondentům ukázána skrze pohled někoho, kdo ji vnímá jinou optikou.

„...přišel jsem na střední školu a tam jsem měl spolubydliciho, kterej poslouchal jenom od malička takovou tu rockovou klasiku, což byli Deep purple, Zeppelini, ACDC apod.“

No a já, když jsem si tam poslouchal Britney Spears, tak ke mně přišel o 30 kilo těžší kluk a řekl mi, že mi rozbije hubu, když nebudu poslouchat ACDC... Takže říkám jo dobrý, mám strach a říkám jo, hele, jdu poslouchat ACDC, tak mi ukaž, co to je a on mi to představil a od té doby to miluju.“

Z poslední výpovědi je patrné, že respondent začal poslouchat metalovou hudbu ze strachu z násilí, kterým mu vyhrožoval jeho spolubydlíci. Nutno podotknout, že dnes na to vzpomíná jako na zábavnou historku, s daným spolubydlícím je dodnes v kontaktu a jsou z nich dobří přátelé.

3.4.3 Z posluchače muzikantem

V rozhovorech jsem se respondentů ptala také na to, jakým způsobem se z posluchačů extrémně metalové hudby stali hudebníky, kteří tento žánr aktivně hrají. Dva respondenti shodně uvedli, že se k extrémnímu metalu uchýlili poté, co byli ze zdravotních důvodů nuceni přestat se sportovními aktivitami.

„Já to mám celý takový vtipný. Kdybych měl začít tím, jak jsem začal hrát na nástroj, tak bych to popsal tak, že vlastně já jsem byl vášnivej sportovec jako malej, do nějaký puberty, pak jsem měl nějaký problém se srdcem a díky tomu jsem musel skončit s bojovými sporty co jsem dělal, ale jenom na chvíli jsem to přerušil.“

„Ale já jsem byla hrozně moc sportovní typ ... Ale v jeden moment jsem se prostě zranila, udělala jsem si šílený trojzranění v koleně, chrupavka, meniskus, vazy, všechno špatný. No a byla jsem doma, nemohla jsem nic dělat a potřebovala jsem ze sebe asi tu agresi nějak dostat ven.“

Oba respondenti se shodují v tom, že je bavily spíše agresivní, bojové sporty, které pro ně fungovaly jako určitý ventil agresivity. Poté co byli nuceni s těmito sporty přestat, tak si hledali náhradní způsob přeměny agrese na energii.

Jiní respondenti hovoří o svých začátcích v amatérských, někdy dokonce dětských kapelách, ve kterých v provizorních podmínkách zkoušeli a nahrávali první nahrávky. Touha hrát byla ale silnější než překážky, se kterými se museli respondenti vyrovnat.

„Tak jsem začal hrát jen tak v nějaký školní polopunkový kapele, kde jsem neměl ani bicí. Místo základního bubnu jsem používal barel na vodu. V hudebce na nás byla učitelka hodná a půjčila nám dvě bonga a nějaký ohnutý plechy, jako těžkej punk. Na

konci ZŠ jsme našli zkušebnu na Spořilově v garáži a tam jsem si pořídil první bicí z nějaký šílený brigády a začali jsme prostě hrát. “

„...začal jsem si doma brnkat na kytaru a sehnal jsem si kamarády ze sídliště, se kterými jsme tomu propadli, tak jsme se domluvili, že bychom mohli zkusit nějakou kapelu. To mi bylo asi 16-17 a začali jsme hrát, já jsem začal hrát na kytaru. “

„Tak jsem měla ty nějaký oblíbený kapely, tehdy to byly Arch Enemy, tak jsem si zkoušela doma s tím dementním plastovým mikrofonem od počítače, ten za 90 Kč, bylo to strašný, všechno mě bolelo v krku, ale bylo to fajn, protože člověk tak nějak utekl někam jinam. “

„Na ty bicí jsem hrál nebo spíše se pokoušel už na tý základce. A to jsme nahrávali zrovna u toho, kdo měl doma volno nebo tam neměl rodiče. Takže prostě starej kazeťák a bicí byly krabice od bot, jeden malej bubínek a fakt to bylo takový strašně primitivní. “

„No, ale tak v těch 10,11 letech jsem si říkal, že do toho praštím a založil jsem si první kapelu, my jsme tomu říkali kinder black metal. “

3.4.4 Výchova k hudbě

Následující respondent hovoří o tom, že důležitou součástí budování hudební identity je dle něj přístup rodičů.

„Já si myslím, že je to hodně od dětství, v čem je to dítě vychovávaný. Když děti kamarádů nebo kamarádi, kteří to dětství tak prožili a byli vychovávaní v tom metalu a poslouchali to od malička, tak jim to přijde snesitelný a dobrý. “

Někteří rodiče respondentů je sice vedli k hudbě jako takové, ale jednalo se o jiné žánry než ty extrémně metalové.

„Tak k metalu jsem se dostal asi hlavně díky otci, protože jsem byl od malička vedenej k hudbě. Táta byl pianista ... U nás se muzika hodně poslouchala doma, s tím, že teda jsem byl vedenej se svojí ségrou od malička ke hře na piano. Dělal jsem 4 roky piano, to byly takový moje hudební začátky, než jsem došel do nějaký puberty a objevil jsem kytarovej zvuk. “

„No v mém případě se to týká mého dětství. Už v 9 letech jsem byl nějak veden k muzice nevědomky, můj otec byl vlastně kytarista v kapele ne metalové, ale nějaké

country, prostě tancovačkové. Můj starší brácha si potom taky založil svoji kapelu a já jsem samozřejmě to viděl a chtěl jsem se toho taky zúčastnit a dělal jsem to tak nějak na tajno.“

Výchova k hudbě nicméně není nezbytnou podmínkou k tomu, aby se u dítěte rozvinul hudební talent.

„Nepocházím z hudebního podhoubí ani z metalovýho.“

Přestože výpovědi respondentů ohledně výchovy k hudbě z hlediska rodičů se liší, názor na vedení svých vlastních dětí k extrémně metalové hudbě zastávají téměř všichni stejný:

„Svoje děti tím neterorizuju ... Já to nepotřebuju úplně předávat dál, vím, že hodně lidí tohle tlačí do svých dětí, ale já si myslím, že by si člověk měl k těmhle věcem najít vlastní cestu a jestli se to stane, tak je v tom podpořím.“

„Mladýho k tomu nevedu, mladýho vedu obecně k muzice. Víím, že klukovi už je 13 a má ty svoje rapy a já díky tomu, že jsem našel v tý muzice otevřenost, muzika je pro mě dobrá nebo špatná, tak nejsem ten, kterej by mu rejpal do jeho stylu ... Takže ač to nemusí, tak nasává tu toleranci, která je pro mě daleko důležitější než to, že tu muziku třeba zrovna neposlouchá.“

„Tak spíš je jako nechávám a oni to berou, že je to takový samozřejmý. Oni vnímají tu realitu tak, že prostě každě něco poslouchá, v tom je to v pohodě.“

3 výše uvedení respondenti se shodují v tom, že je pro ně ve vztahu ke svým dětem a jejich hudebnímu vkusu nejdůležitější tolerance. Nevedou své děti přímo k extrémnímu metalu, ale dávají jim možnost, aby si sami vybrali hudbu, která bude jejich vkusu nejlépe vyhovovat. Pro muzikanty je velmi důležitá tolerance z toho důvodu, že oni sami se s ní příliš často nesečkávali ze strany svých rodičů.

3.4.5 Reakce rodičů

Reakce rodičů respondentů na výběr hudebního žánru, kterým se rozhodli ubírat, byly různé. Někteří respondenti se setkali s přijímajícím a podporujícím přístupem ze strany rodičů, kteří přestože nerozuměli hudebnímu žánru, který si jejich děti vybraly, tak jej akceptovali a byli pro své potomky motivací.

„Tak otec mě vždycky podporoval v muzice. S ním to bylo super, že tím, jak je muzikant, tak právě se dokázal oprostít od toho extrému, jak to ti rodiče většinou

mívají, že se z pokojíčku linou nějaký brajgly a mají pocit, že bůhvíco se tam neděje za šílenosti. Tak mám hrozně krásný vzpomínky na tátu, kdy za mnou chodil a ptal se mě co se mi teď líbí a jestli mu nepustím nějakou desku. Byl ochotný to se mnou poslouchat, a to mě hrozně posilovalo.“

„Otec mě v tom vždycky podporoval. Ten je úplně nemuzikální člověk, ten přijde a řekne: Jó, hoši, je to dobrý, to zní jako KISS. A říkám jo, tati, to je úplně stejný jako KISS. Fotr je suprovej...“

Ne všichni se ale setkali s pochopením z řad vlastní rodiny. Někteří rodiče reagovali zklamáním, nepochopením a v některých případech i odsouzením hudebního vkusu svých potomků.

„Matka, ta je k tomu... slyšela to, byla se podívat, ale často jsem slýchal takový to, proč nejdeš hrát třeba něco, a teď ukáže na televizi... to je ten mainstream, že jo. Mě by ses líbil, kdybys hrál tohle, a teď tam jsou takový mladí krásní kluci. A já ještě hraju s takovýma starýma šerednýma chlapama. Tak se mě ptá, proč s nima hraješ takovej bordel? A to nejde vysvětlit.“

„Stejně tak to bylo u rodičů, kteří to nejdřív brali jako pubertální nerozvážnost, jasně, je mladej, tak ať má dlouhé vlasy, ať má dredy a časem asi rezignovali, přišli na to, že už to lepší nebude ... Ale je to už takové smíření a lehké pochopení z jejich strany.“

„Rodina, no upřímně si myslím, že máma to nikdy nezkousla. Nikdy tam nebyla nějaká podpora. Jako samozřejmě, když se vidíme, tak se ptají jako kde jsme hráli a takhle, ale to je spíš nějaká konverzační slušnost. Oni nikdy nebyli ani na živém koncertě, přestože minimálně jednou jsme hráli v tom městě, ze kterého pocházím.“

„Rodiče se moc nadšeně netvářili na to, že se pohybuju v kruzích, kde je velebně Církve Satanovy a podobně a jezdím do Brna. Rodina to vnímala, jak se říká, skrze prsty. Dneska tomu rozumím, i když nejsem otcem, nemám vlastní dítě, ale jako asi bych měl taky strach trochu.“

V následující výpovědi respondent reflektuje, že s nepochopením se setkal i z důvodu toho, jak vypadá, kvůli svým tetováním.

„Občas měla moje matka nějaký řeči, když jsem byl s dětma na koupališti a jsem celej potetovanej, tak říkala: Takhle vypadá táta od dvou dětí? A já jsem jí řekl, no vždyť vidíš, že takhle vypadá. Ale nikdy to nebylo něco, co by byl nějaký problém.“

3.5 Komunita jako rodina

Velmi důležitým prvkem pro extrémně metalové muzikanty je komunita, kterou vnímají jako svoji rodinu. Pro lepší znázornění uvádím výpovědi jednotlivých respondentů:

„...všichni se tak nějak známe a je to taková velká rodina, což je vlastně zajímavý.“

„...sejdou se maniaci toho jednoho extrémního ražení a přesto, že se všichni neznají, tak je spojuje ta jedna myšlenka. Je tam víc toho srdíčka, toho niterního shodnutí se v tom, proč tam jsem vlastně. Že to funguje víc jako taková rodina pro ty lidi. Tak možná i proto jsou ty lidi k sobě strašně tolerantní.“

Respondenti často popisují extrémně metalovou komunitu jako tolerantní a srdečnou, jednou z věcí, které si výše citovaní respondenti váží na této komunitě je společné smýšlení a pocit sounáležitosti. Podobně to vnímá i následující respondent:

„Tohle je na té mentalitě a subkultuře hrozně cenný, že máš prostě takovej pocit, že všude jsou lidi, kteří přemýšlí podobně jako ty.“

V dalším úryvku respondent popisuje pravé přátelství, které dle něj mezi extrémními metalisty vzniká. Metal popisuje jako pravý a čistý, díky metalu poznal mnoho věrných přátel, se kterými jezdí na společné dovolené a jejich vztah vnímá jako určité bratrství.

„Já si myslím, že je to úplně o takovém tom reálném přátelství, bez nějakýho obalu. V té komunitě není problém se poslat do hajzlu, když tě něco štve, ale zároveň se ty lidi neuráží, berou to jako nějaký feedback ... A kolikrát mám tu zkušenost, že metal je tím pojítkem, ale pak začnou nacházet i jiný pojítka A to v té komunitě jako je ... A samozřejmě to může být i u jiných žánrů. Já to vidím stejně i v té hipopový komunitě. Je to brotherhood a ty lidi to kolikrát mají tak, že tyhle vztahy a ten žánr je důležitější než partnerský vztahy, protože je to prostě bez přetvářky.“

Další respondent vnímá rodinnou atmosféru této komunity v nerozdělování prostoru kapely a prostoru pro fanoušky. Zároveň reflektuje, že jsou pro něj důležité společné etické a politické principy, které sebou komunita extrémního metalu (v tomto případě grindcore komunita) přináší.

„...mě pak začaly imponovat ty trochu odlišné kulisy v tom grindovém světě, kdy si ty koncerty můžeš udělat sám, kde chceš, na kterémkoliv místě, smývají se veškeré rozdíly mezi tím, kdo je publikum a tím kdo je kapela. Působí to mnohem víc jako komunita,

skoro až sekta. Spíš komunita, která si sebou nese takové ty etické ideály, liberálně levicové ideály a klade velký důraz na práva zvířat, což se pojí i s tím vegetariánstvím.“

V následujících dvou výpovědích hovoří respondenti o tom, že v rámci komunity si muzikanty vypomáhají také záskokem v kapele. V rámci solidarity nemají problém pomoci jiné kapele podobného žánru, která potřebuje krátkodobě zaplnit volné místo či nahrát desku. Tento akt označují za projev pravého přátelství.

„Hele já za tu dobu, co hraju, tak mám natočených asi 30 desek s 10-12 projektama. Když mě muzika oslovuje, tak pro tu lásku k tý hudbě jsem ochotný třeba pomoci a někomu nahrát desku, když vím, že to jsou prostě fajn kluci a dělají fajn hudbu, tak jdu a pomůžu jim, třeba něco nahraju. Takže takhle nějakým způsobem funguju. A přesně taková ta scéna je, kamarádká.“

„Nehledě na to, že česká scéna je hrozně malá a třeba bubeníci jsou totálně nedostatkový zboží. Takže ta scéna, jak je malá a komunitní, tak ty kapely se mezi sebou znají, zkoušejí na stejných místech, takže když jim vypadne bubeník, tak za sebe prostě zaskočí a stejně jsou všichni tak nějak i kámoši.“

Mnoho respondentů označuje v rozhovorech metalovou subkulturu jako nadnárodní, celosvětovou. Lidé v této komunitě smýšlí podobně napříč celým světem, a přestože má extrémní metal miliony fanoušků, stále si zachovává svou rodinnou a komunitní atmosféru. Přidávám ukázky z rozhovorů:

„...když my jezdíme po Evropě, tak já tam potkám kapelu, která je z Francie, z Německa, ze Švýcarska a teď najednou: Nazdar kámo, tak jsme tady, tak pojd'me si dát tady drink spolu nebo pokecat, a právě díky tomu, že je to tam malý, tak jsou si ti lidi bližší. Takže možná proto ta rodinná atmosféra, stejný princip jako korporát a rodinná firma.“

„Já si třeba myslím, že hodně důležitý na tý komunitě, a teď to myslím spíš z pohledu muzikanta, je to, že to není lokální česká věc. Je to celosvětová věc ... cejtíš tu atmosféru ze všech lidí stejnou, je to hrozně friendly. Je to takové nadnárodní pojítko, mindset těch lidí a zajímavý na tom je, že tam získáš kontakty na lidi, se kterými se už třeba nikdy neuvidíš, ale napíšete si, jak žiješ a tohleto, protože jste spolu zažili nějaký super koncert.“

Extrémně metalová komunita je v těchto výpovědích popisována jako jednotná a přátelská. Metal funguje jako pojítka mezi jednotlivci, kteří spolu navazují dlouhodobá přátelství, nehledě na délku setkání, na bydliště či na jazyk.

Dalším pojítkem mezi jednotlivými členy metalové subkultury je tvorba a distribuce tzv. fanzeenu, což je zkratka pro fanouškovský magazín. V následující ukázce hovoří respondent o tom, že právě fanzeeny tvoří důležitou část extrémně metalové scény.

„Druhá věc, která tak nějak tvoří tu komunitu je ta fanzeenová scéna, lidi, kteří se v tom pohybují, tak vydávají svoje undergroundová periodika, ve kterých jsou rozhovory s těma kapelama a ty tak můžou přiblížit ten svůj světonázor. Takže spíš než ty texty, tak bych řekl, že ty fanzeeny tvoří ten tmel celé té grindcore scény.“

Fanzeeny pro fanoušky i muzikanty vytvářejí prostor, kde se mohou kapely zviditelnit, předat komunitě svůj názor na aktuální socio-politickou situaci či se dostat k novým kapelám, které ještě nejsou tak známé. Takto to popisují respondenti v následujících výpovědích:

„Dneska už je to relativně etablovaná tiskovina, v té době to byl ještě podzemní fanzeen, který se postupně přetvářel v nějakou profesionální věc, a to byl fanzeen Spark, jehož redakce taky pocházela z Ostravy, takže nám to bylo blízké, to byl takový průvodce.“

„Já třeba dělám i nějakou fanzeen, ve kterým občas píšu o nějakých věcech z historie tý mojí části, která mě zajímá.“

„No a vlastně na konci té komunistický éry, kdy jsme nahrávali demáče, tak to fungovalo na základě takový výměny, různě se to posouvalo ty nahrávky třeba ostatním kapelám, takže to bylo takový různě přes fanzeeny a posílalo se to různě třeba i do světa.“

3.6 Neškodný metal

Extrémně metaloví muzikanti vnímají metal a metalovou subkulturu ve všeobecnosti jako neškodnou. V rozhovorech jsme se dostali ke tématu agrese v metalové hudbě, k tomu, jak ji chápou a vnímají. V této části se pokusím přiblížit pohled jednotlivých respondentů na toto téma.

3.6.1 Specifický taneční styl a jeho pravidla

Na metalových koncertech běžně dochází k tanečním fenoménům, které sami muzikanti nazývají specifickými názvy. Jedná se zejména o „circle pit“ (běhání dokola před podiem po či proti směru hodinových ručiček), „pogo tanec“ (máchání rukama a nohama a vědomé narážení jeden do druhého), „stage diving“ (fanoušek skočí z pódia do davu, který jej poté unáší dál) a „wall of death“ (dav se rozestoupí na dvě poloviny a až dá zpěvák pokyn, rozeběhnou se proti sobě vstříc nárazu). Přestože na první pohled vypadají tyto specifické taneční kreace velmi nebezpečně a agresivně, sami muzikanti to vnímají jinak. Pro lepší znázornění přidávám výpovědi respondentů:

„Takže já bych tomu neřikal úplně projev agrese, tomu tanečnímu stylu, ale projev nějaký energie, který ve finále není tak odlišnej od jiných hudebních žánrů, jenom je třeba rychlejší, jinak podaný.“

Tento respondent vnímá výše zmíněný tanec jako projev energie, nevnímá jej agresivně a poukazuje na to, že k podobným fenoménům dochází i v jiných žánrech.

„...energie potom odpovídá různým tanečním kreacím či žánrům, jako je třeba wall of death, což znamená, že se dav rozestoupí na dvě poloviny a až zpěvák dá pokyn, tak ty lidi proti sobě naběhnou a vypadá to pro běžného diváka, který to nikdy neviděl hrozně destruktivně, jako že ty lidi si chtějí ublížit. Oni proti sobě běží, ale ve finále na poslední chvíli se třeba natočí zády a vlastně není to o nic větší náraz než třeba nějaký body check v hokeji, nikdo se tam nezmasakruje, oni se jenom potkají uprostřed.“

V této výpovědi respondent popisuje již výše zmíněný jev „wall of death“, který dle jeho slov nevnímá nijak destruktivně, ale spíše jako projev energie odpovídající danému žánru. Přirovnává to k pozdravu „body check“ typickému pro hokejisty, kdy dva hráči vyskočí a ve vzduchu do sebe narazí hrudníkem.

Respondenti také upozorňují na to, že každý tento taneční styl má svá nepsaná pravidla, která zajišťují bezpečí jednotlivých účastníků.

„...a kdyby se stalo, že někdo zaškobrtne, to samý třeba v circle pitu, kdy běhají dokola, kdyby se stalo, a to se stává, že někdo zaškobrtne nebo skočí z pódia a přistane na zemi, tak je běžný, že 5-6 párů rukou po něm sáhne a okamžitě ho zvedá, protože je nebezpečný, aby ležel na zemi a všichni to vědí ... To je v tom strašně zajímavý a zásadní.“

„Určitě ten záměr je pořád jen vybitý agrese. Ale ne směrem k dalšímu člověku. I ten tanec – pogo tanec má svá pravidla, přestože člověk může přijít k nějakému nechtěnému úrazu, protože je to kontaktní záležitost, tak když třeba v circle pitu člověk spadne, tak ho okamžitě zvedají. Když někdo přijde k nějakému úrazu, tak ho okamžitě odnesou ... Je to něco, co je na hraně, ale je tam ta snaha stále minimalizovat potenciální zranění.“

Respondenti v úryvcích přiznávají, že tento taneční styl sebou nese určité riziko nechtěného zranění. Na druhou stranu se snaží potenciálním zraněním předcházet a pokud i přesto k takovému zranění dojde, dotyčná osoba je urychleně vyvedena z davu a je jí poskytnuta adekvátní první pomoc.

V další části se respondent snaží vysvětlit, co vede extrémně metalové fanoušky k tomuto potenciálně nebezpečnému, zdraví ohrožujícímu chování na koncertech:

„Ale je to podobný jako chodit do fitka a zničit se tam do mrtva. Cvičit až tak moc až to bolí. Proč asi existují BDSM choutky, ale ne v tom extrému, ale každý to má jakoby rád, je to hlubší fyzický propojení s tím eventem, co se vlastně jako děje. Je to uvědomění si pomoci toho těla, že teď žiju a že teď něco dělám. Samozřejmě vždycky je tam spouštěč ta muzika, to není tak, že by se ti lidi jen tak rozhodli naběhnout do sebe, to ne. Myslím si, že to je prohloubení toho audiovizuálního zážitku s tím tělem, že to ten člověk víc vnímá.“

Respondent vnímá tento specifický tanec jako možnost, jak umocnit audiovizuální zážitek pomocí těla. Díky fyzickému prožití extrémní hudby se jedinec dokáže propojit s ostatními s daným zážitkem na vyšší úrovni. Opakovaně se ve výpovědích objevují tendence jít na hranici svých možností, což je pro metalisty jediná přijatelná cesta.

3.6.2 Neškodní fanoušci

Metalisti sami sebe a další členy své komunity vnímají jako nekonfliktní. Často jsem se v rozhovorech setkala s výroky, že metalisti jsou ti nejlepší, nejhodnější lidé. Pro lepší představu přidávám ukázkou:

„Vidí ty bubáky, ale ti jsou kolikrát nejhodnější lidi.“

„...a x-krát jsem slyšel od taxikářů, že pro ně jsou nejlepší lidi metalisti.“

Respondenti sami popírají, že by na koncertech docházelo k agresivnímu chování či konfliktům. Dle jejich slov je opak pravdou.

„...ti lidi jsou absolutně neškodní, nikdo se nepere. To není o tom, že by přišla parta drsňáků, jak si to každý může vybavit, ale naopak.“

Dále také často uvádí, že na extrémně metalových koncertech není potřebná ochranka, protože tam jednoduše k žádným potyčkám nedochází. V rozhovorech se respondenti vyjadřovali o přirozené koexistenci muzikantů a fanoušků na metalových koncertech a festivalech. Muzikanti počítají s tím, že fanoušci během koncertu mohou chodit na podium a překročit tak pomyslnou hranici, která odděluje umělce od jejich publika.

„Na těch koncertech většinou není potřeba žádný security, oni si to umí vyříkat většinou v dobrém duchu a vnímáme to tak všichni. Je to možná i tím, že jsme malá skupina na těch koncertech a známe se, tak k tomu prostě nedochází. Ta agrese na těch koncertech není fakt žádná, naopak.“

„To je právě takovej paradox, kterej spousta lidí nechápe, že třeba největší grindovej festival v ČR a možná i na světě, když se tam půjdeš podívat, není tam žádný security, není tam nikdo jako vyhazovač, když nepočítám ty, kteří jsou na pódiu.“

Mnohem konfliktnější, než metalové koncerty jsou dle respondentů například běžné diskotéky, na kterých dochází k potyčkám pod vlivem alkoholu poměrně často.

„Naopak bych řekl, že já jako člověk, který občas zajde na nějakou diskotéku, nikdy jsem na těchto koncertech nebo festivalech neviděl žádnou rvačku, což nemůžu říct o diskotékách, to je obrovský rozdíl a spousta lidí to nechápe. Zním lidi, kteří na ty diskotéky chodí většinou najít nějakou partnerku a třeba se potkají u jedny holky dva a půjdou si to vyřešit ven a poperou se. Na ty koncerty chodí primárně za tou muzikou, tam prostě nechodí chlapi za holkama.“

„Já jsem kolikrát zažil víc agresivních excesů na nemetalových akcích než na těch metalových. Což z logiky věci by mělo být obráceně, když teda ten metal na sebe váže agresivitu a setká se tam teda 20 tisíc „agresivních“ týpků, tak by člověk asi čekal, že se to tam semele. A právě tam se vůbec nic nestane a pak jde člověk na nějakou stupidní vesnickou diskotéku a tam se začnou hned 3 vracové mydlit, protože jsou to prostě tupohlavci. A to si myslím, že v metalu není.“

„Hele daleko běžnější je to třeba na diskotékách nebo tak. Tady opravdu je to z mé zkušenosti... My si tu agresi vybijeme a jsme hrozní beránci. Kdežto ta diskotéka, já nevím, to je takový všechno povrchní a jak jsou tam ty konflikty, kdy si ti chlapi přebírají ty holky a je to hrozně všechno nahodilý a tak. Tam to umí bejt daleko agresivnější než tady. Což se může zdát jako paradoxní, ale vlastně když nad tím přemýšlím, tak vůbec ne. Ta agrese je v tom, co posloucháš a v tom, že se vybijíš a zatancuješ si na ten metal a pak už seš úplně uvolněnej.“

Dle těchto výpovědí mají respondenti negativní zkušenost právě s běžnými diskotékami, na které chodí lidé za účelem výběru potenciálního partnera či partnerky a z těchto důvodů tam dochází k různým konfliktům. Na metalovém koncertě to podle hudebníků funguje na jiném principu. Díky uvolnění a vybití agresivní energie skrze extrémní hudbu jsou metalisté klidnější a nemají potřebu vyvolávat konflikty.

3.6.3 Uvolnění tenze

Jednotliví respondenti vnímají agresi v metalové hudbě jako uvolnění tenze, ve výpovědích se objevují výrazy jako „ventil“, „vybití“ apod.

„...vnímám to tak, že když nějakou tu agresi třeba v sobě má nebo skrývá nebo je z něčeho naštvanej, tak může jít a může to reprodukovat do nějakýho sportu nebo do takovýho extrémního žánru, kde vybijí tu svou energii, nechá ji tam a pak je z něj zase mírumilovnej člověk.“

Výše zmíněný muzikant vnímá metalovou hudbu jako přijatelnou možnost vybití agrese. I další respondenti ve svých výpovědích uvádějí, že vnímají jako přirozené, že v sobě má každý z nás určitou agresi, kterou musí ventilovat.

„Je to nějaký ventil, no, kdyby ten bubák neměl tenhle ventil, tak bych byl doma třeba protivný.“

„Já jsem zastávce toho, že je to nějaký ventil, že ti lidi ze sebe dostávají tu agresi. Je to vlastně nějaká pozitivní agresivní terapie, kdy si myslím, že agresivita v lidech je, to je přirozený ... ta agresivita je nějaký přetlak energie, ukázat na sebe, že jsem tady a já jsem ten alfa.“

V poslední výpovědi používá respondent pro tento specifický způsob uvolnění tenze termín pozitivní agresivní terapie. V dalších ukázkách používají respondenti zejména označení „ventil“, „vybití“ a „vyžití“.

„Je to možná o tom, že každý z nás má v sobě nějakou agresi, prostě obecně. Jsme schopní nějakým způsobem nějakou agresi v sobě mít a nějak ji vybijet. A já si myslím, že tahle kultura, tohle společenství lidí tu svoji agresi vybijejí přes tu muziku, nicméně vyventilují si to přes tu hudbu.“

„Jako vybití. Je to něco jako ventil na Papinovém hrnci. Přetlak nějakých negativních pocitů, který prostě dostaneš ven.“

„Já mám i nějakou tu agresi určitě v sobě. Samozřejmě se snažím být vůči lidem v pohodě a chovat se vůči nim dobře, ne že bych na někoho vyjížděla nebo tak. Ale tohle je pro mě v podstatě taková dobrá terapie.“

Považuji za důležité podotknout, že metalisté dle těchto výpovědí nevnímají agresivitu, kterou v sobě mají negativně, nýbrž jako přirozenou součást každého člověka. Nesnaží se ji potlačit, ale aktivně s ní pracují a extrémní metal jim nabízí společensky přijatelnou alternativu k jejímu vybití.

3.6.4 Nic není, jak se zdá

V rozhovorech jsem se snažila zjistit, jak vnímají muzikanti temné a kontroverzní prvky spojené s nenávisí, smrtí, které se objevují v různých rovinách této komunity. Někteří z nich tyto aspekty vnímají jako něco, co k danému hudebnímu žánru „prostě patří“.

„Je to součástí toho, Tady ta hudba je založena na nějaký nenávisi a na nějaký zlobě a ty lidi, který byli nějak formativní v tý scéně tak zabili svoje kámoše a zapálili nějaký kostely a dělali takový věci a člověk tak nějak předpokládá, že to k tomu patří. Což já tyhle věci dělat třeba nepotřebuju, ani je tak necejtím, ale zároveň je to nějaká uvolňovací věc, nějaká forma katarze, která k tomu patří.“

“... to prostě k tomu žánru patří. Očekává se od toho, že to bude plnit nějaký účel a nějakou atmosféru.”

Často objevující se koncept smrti a posmrtného života následující respondent nevnímá jako něco temného či depresivního, nýbrž jako součást života, která je pro nás přirozená.

„Hele já bych to asi jako takovou agresi nevnímal, já to zase беру spíš tak pocitově. Tam je zase zakomponovaná i ta smrt, že jo, ty lebky, kostry, bla bla bla. Ale já to беру jako takovej celkovej život nebo bytí jo, prostě člověk se narodí a pak umře ... A ta hudba ztvárňuje takovou nadčasovost...“

Respondent připouští, že koncerty jeho kapely, které označuje jako „rituály“ mohou působit velmi kontroverzně, ale zároveň se snaží poukázat na to, že je to vše pouze „hra na zlo a agresi“, vnímá to velmi neškodně. Rituály, jak sám označuje koncerty své kapely, jsou pro něj určitým únikem z reality a všedního života.

„Někteří black metalisti říkají těm koncertům rituál a ono to do určité míry dává smysl. Protože přesně se člověk namaluje a vezme si palcát na ty gigy a meč si občas vezmu a podobný blbosti a vlastně to tomu dává nějakou energii ... je to hodně lehce kontroverzní, ale je to kontroverzní v takovém neškodném slova smyslu. Je to taková trochu hra na agresi a hra na to zlo.“

Podobně na to nahlíží i následující respondent. Ten poukazuje na to, že metalisti často používají „masku zla“ jako obranný mechanismus, za který skrývají svou nedostatečnost, neschopnost pracovat se svými emocemi a vyjádřit je.

„Ano, znám pár takových. Určitě tato otázka je podstatná a existuje i tato varianta muzikantů. Pak jsou i takoví black metalisti, kteří skrývají svůj citový deficit. Stydí se za svoje emoce a stydí se je dát veřejně najevo, ať už jsou jakékoli, a to právě skrývají za ten warpaint a za tu nasranost, jako „my jsme ti zlí“ apod.“

Jeden z respondentů se otevřeně hlásí k satanismu. Vysvětluje ale, že satanská víra má jinou podstatu, než se může zdát.

„Satanismus hlavně není o žádném vraždění někoho, o nějakých obětech, nic takového. Satanismus ani není víra, ale filosofie, je to náhled na život, na zdravý příběh života, abys dělal to, za co by ses nikdy nemusel stydět ... Vždycky si dělej, co chceš, ale pamatuj na to, že to musí být čestné a musí to být normální. Nikomu neubližuj, nedělej věci, za který se budeš muset stydět někdy.“

Satanismus vnímá jako filosofii, která je založená na souznění s přírodou, o zdravém a zodpovědném přístupu k životu.

3.7 Důležitost metalu

Z výpovědí jednotlivých respondentů lze vyčíst, že metal je pro ně víc než jen hudba. Představuje pro ně neoddelitelnou součást jejich identity, bez které si nedokáží představit život. V následujícím úryvku popisuje respondent důležitost metalu v jeho životě:

„Vždycky jsem tu muziku bral jako hlavní zdroj naplnění mého života, nedokážu si představit, že bych dělal krom muziky něco jiného nebo nedělal tu muziku. To je pro mě nepředstavitelné ... Vždycky jsem si dělal, co jsem chtěl, všechno šlo stranou, nikdy jsem nedělal žádný sport, neměl jsem na to chuť, čas, nic, muzika byla prioritou.“

Metal se pro něj stal životním stylem, který naplňuje velkou část jeho volného času. Bez metalu si nedokáže představit život, protože právě metal vnímá jako základní pilíř svého bytí. V rozhovorech jsem se muzikantů ptala, zda jsou schopni představit si svůj život bez metalu. Jejich odpovědi byly velmi konzistentní:

„To nikdy. To mi zůstane do konce života.“

„To ne. To mě nikdy nenapadlo.“

„Asi už ne. Už jsem moc starej kokot abych začal poslouchat něco jiného. Je to něco, co mám v srdci a pořád mě to baví, pořád nacházím nové kapely, které mě něčím zaujmou.“

„Hele já nevím, to snad ani nejde. Protože si to ani nepřeju. To by bylo jako kdybych se třeba přejmenoval. Nebyl bych to já. Právě proto, že je to kus nějakýho máho já, tak je to prostě už nějaký životní styl.“

„... pak jsem vlastně zjistil, že bez toho prostě nemůžu bejt, že to tak nejde. To je prostě nějaká závislost, fyzicky, mentální, nejde to prostě. Vždycky jsem říkal, že budu hrát na bicí, dokud neumřu. Takže to tak jako je, hlubší, silnější jako nějaký výkyv.“

Extrémní metal vnímají jako součást svojí identity, bez které by nebyli „sami sebou“. V jednom z rozhovorů muzikant označil metal jako svoji závislost, které by se nikdy nebyl schopen zbavit. Metal se pro muzikanty postupem času stal jejich životním stylem, který ovlivňuje i jiné dimenze jejich života.

„Tohle není hudební žánr, to je životní styl.“

„V každém případě je to koníček, který ale bere dost času a víceméně se to prolíná do životního stylu. Ne přímo metal, ale oklikou přes ten hardcore jsem se dostal k takovým věcem jako je vegetariánství, takže to úplně neumím odlišit. Koníček, který bere hodně času a stal se z něho životní styl, ani tak.“

„Asi spíš životní styl než koníček. Vzhledem k tomu, jak vypadám a vzhledem k tomu, jak žiju. Kdyby to byl koníček, tak to nevím, to bych asi chodil na ryby.“

„Muzika je můj život. Tohle mě naplňuje a tohle dělám.“

„Je to určitě životní styl, mě to hrozně přirostlo k srdci, já to beru jako takovou záležitost, že když si na sebe vezmu koženou bundu, tak to k tomu patří prostě. Nebo tričko, je to taková moje součást.“

Respondenti nevnímají metal pouze jako hudební žánr, ale jako životní styl, se kterým se pojí mnoho dalších aspektů. Specifické stravovací návyky, tetování a jiné modifikace těla, vizáž v podobě koženého oblečení a kapelních triček. Metal ovlivňuje jejich život na více rovinách než jen na té hudební.

Idea metalu jako životního stylu ovšem není blízká všem respondentům. V následujících výpovědích hovoří muzikanti o tom, že sami sebe jako „typického metalistu“ nevnímají.

„Já myslím, že z životního stylu se většinou stává koníček.“

„Hele, životní styl určitě ne, nejsem typický metalista, jsem klasická kancelářská krysa, otec od rodiny a tak (smích).“

„Hm, životní styl? Ty jo. Myslím si, že nejsem úplně total metla, ale součástí té komunity jsem hodně a strašně mě to baví.“

Pro tyto respondenty je důležité, aby nebyli spojováni s jejich představou o „typickém metalistovi“, kterou si spojují s alkoholismem, nevzhlednou vizáží, a ne příliš vytríbeným hudebním vkusem. Zde je zajímavé sledovat, že sami metalisté mají vytvořené předsudky vůči některým členům vlastní subkultury.

„Když se zeptáš na to, co je to metalista, tak jsou ti běžní lidi říct, že je to člověk, který poslouchá Kabát, Dymytry, tyhle ty hrůzostrašný věci. A vlastně de facto, když řekneš metalista, tak lidi vidí upoceného ožralého frajera v křiváku. Což v extrémních formách metalu je málokdy.“

„Ale nejsem takovej ten totální metloš, kterej chodí na spoustu akcí a tam se vyleje.“

Tito muzikanti mají představu typického metalisty spojenou s negativní konotací a neztotožňují se s ní. Přestože metal a komunita extrémního metalu je pro ně důležitá, nevnímají jej jako součást svého životního stylu či identity.

Skutečným metalistou může být dle respondentů pouze člověk, který metal poslouchá a tvoří celý svůj život. Ti, kteří z této komunity odešli či začali poslouchat jiný hudební žánr označují metalové muzikanti za „pozéry“. Pro lepší pochopení přidávám následující citace:

„Chápu, že jsou lidi, kteří to měli třeba v pubertě jako takovou revoltu ... Ale myslím si, že ty lidi reálně nikdy nebyli v tom.“

„Potkal jsem spoustu lidí, které jsem v rámci toho extrémního metalu poznal, který z toho žánru třeba do 2 let utekli, měli to prostě koníčkem. Z těch lidí, který jsem poznal a se kterými jsme spolu i po těch letech, jak se říká oddělilo to zrno od těch plev a čas ukázal, kdo tou muzikou od začátku žil a jak to měl vlastně nastavený.“

„Pro mě je to takové pozérství ve stylu Hujera. Jsou to ti, kteří veškerá dogmata tý scény nasajou hrozně rychle. Za půl roku jsou pokérovani od hlavy až k patě, vizuálně jsou charakterističtí a nasajou ty trendy, jejich kapela má ten nejvíc název, nejvíc ty písničky, nejvíc ten zvuk, který odpovídá nějakému standartu a za 2 roky je neuvidíš. Ale toho pozéra většinou prostě poznáš ex post.“

Pravého metalistu od pozéra dle těchto výpovědí odlišuje dlouholetá věrnost metalu.

Důležitost se projevuje také ve znalosti historie metalu. Jeho kořeny, subžánry, nejdůležitější kapely, které ovlivnily vývoj extrémního metalu. V tomto aspektu se výpovědi jednotlivých respondentů poměrně lišily. Pro některé je znalost historie extrémního metalu velmi důležitá a považují ji za zásadní, pro jiné je naopak zbytečná a nevěnují historii a studiu různých kapel přílišnou pozornost.

„Já si myslím, že je to jako úplně úchylně důležitý. Kdyby existovala jako soutěž Riskuj pro metalisty, tak je to úplnej strop.“

„Já si myslím, že určitou důležitost to má, určitě to tak je. Oproti běžnému konzumentovi nějaký populární hudby, ten extrémní metal je tak niterní koníček, že je tam určitá důležitost v tom, že ty lidi mají ty kapely naposlouchaný, ví kdo hraje na kterým albu, je to svým způsobem takový bulvár ... Myslím si, že je to jeden ze stěžejních bodů té subkultury, na kterých je to postavený, znát tyhle věci.“

„Jo, je to důležitý prvek. Ale troufám si tvrdit, že to funguje o v jiných scénách. Třeba v akademickém prostředí mezi historiky. Takové ty disputace typu: Slyšel jsi tohle album? Jo, ale tady tahle kazeta, kterou vydali v počtu 13 kusů, z toho 7 shořelo a jednu mám já ... Tak tohle poměrování si pindiků je prostě typické pro tenhle žánr.“

“... takže pro mě je to nějak důležitý celkově ten kontext a ty věci spojený s tím co je za tím. Ale je to spíš o tom, že historii mám rád obecně a vždycky jsem měl, takže je to o tom, že mám prostě rád věci v kontextu.”

Pro tyto respondenty je znalost historie metalu zásadní. Označují ji za jeden ze stěžejních bodů, na kterých je postavena extrémně metalová subkultura. Je to také prvek, který je odlišuje od běžných posluchačů populární hudby, kteří poslouchají hudbu pouze povrchově a nezajímají se o kontext.

„Já jsem na tohle ignorant, kdyby ses mě zeptala, kdo jsou mí hrdinové v rámci muziky, tak ti to samozřejmě řeknu, ale pro mě lidi, kteří mě nejvíce ovlivnili, tak ty nikdo nezná.“

„Já to tak úplně nemám, ale vím, že spoustu lidí je schopných vyjmenovat prostě tracklist alba z roku prostě plácnu 1997 kapely, hráli tam tihle lidi a pak jeli na turné s tímhle... Mě přijde, že v rámci té subkultury je hrozně moc lidí, kteří jsou prostě cifršpioni, projíždí po tajnu po večerech metalový encyklopedie a bífujou prostě jako, aby se pak u piva mohli o tom bavit.“

„Pro mě to absolutně není důležitý. Samozřejmě je dobrý něco vědět a mít nějaký základy, ale není to nějaká nauka, neděláme z toho zkoušky.“

Pro tyto muzikanty je naopak znalost historie metalu nedůležitá a nepokládají za podstatné, aby se o ni příliš zajímali.

3.8 Texty

Kapitolu texty budu dále dělit na podkapitoly obsah textů, důležitost textů a přístupnost textů.

3.8.1 Obsah textů

Témata, která se objevují v textech extrémně metalových kapel jsou různá. Některé kapely se zaměřují na sociálně společenská témata, jiné píší politicky zaměřené texty a další zase spíše osobní příběhy. Muzikanti, se kterými jsem dělala rozhovor zmiňovaly různé zdroje, ze kterých čerpají inspiraci pro své texty.

„Hele, většinou jsou to takový sociálně společenský témata, je to zamyšlení se nad zařazením člověka do společnosti. Věčný boj se systémem, tím myslím spíš to, jak funguje svět.“

„Většinou si myslím, že je to nějaká reflexe stav společnosti, ty zpěváci si vybírají nějaký témata, který hýbou společností a snaží se je nějakým způsobem zpracovat do své podoby, která může zavánět názorem nebo jenom nějakým popisem stavu věcí ...

Takže to jsou někdy takové intelektuální glosy, takže pár veršů na téma politika, sociologie a podobně.“

„Ty texty nejsou ani o Ďáblu, což je taky hodně populární, jsou spíše o nějaké dystopii, o tom, že končí nějaká dobrá doba a začíná nějaká špatná doba. Náš kytarista říká, že to jsou sociálně kritické texty, já bych to tak úplně neřekl, ale jako má to něco.“

Tito respondenti se ve svých textech zaměřují na sociální témata, která hýbou společností. Je pro ně důležité v textech reflektovat svůj názor na politické dění nebo na aktuální stav společnosti.

„No, takže v tý češtině jsou to takový hodně přirovnání něčeho, co se děje, k nějakým přírodním elementům.“

„Takže naše texty jsou víceméně mystické, laděné do koupání se v těch temnotách. Některé texty, aniž by byly na první přečtení úplně srozumitelné, tak jsou třeba o bouřkách, o přírodě, o úplňku.“

Tito respondenti se ve svých textech zaměřují na lyrické vyjádření svých pocitů skrze přirovnání k přírodním elementům. Mnohem důležitější, než očividná srozumitelnost textu je pro ně možnost se umělecky vyjádřit.

„Já spíš píšu o nějakým svým vnitřním konfliktu, o tom, co jsem třeba zažila a nebylo to úplně hezký, chceš se z toho vypsát, máš v tom nějakou tu minulou vzpomínku a chceš to nějakým způsobem přetransformovat. Taková textová terapie.“

„Byly to spíš takový příběhy člověka samotného nebo třeba něco z historie. Že se v tom člověk trochu třeba i viděl, naráželo to na nějaký ty osobní prožitky.“

Tito muzikanti vnímají tvorbu textů jako terapii, možnost sdílet s ostatními lidmi své osobní prožitky nebo traumata. Samotný proces psaní textů je pro ně velmi důležitý.

3.8.2 Důležitost textů

V otázce důležitosti textů se výpovědi jednotlivých respondentů lišily. Někteří vnímají texty za velmi důležité a obsah sdělení, které předávají divákům je pro ně prioritní. Jiní respondenti zase vnímají texty jako doplněk hudby, která je pro ně atraktivnější po všech stránkách.

„Textová stránka je pro naši kapelu extrémně důležitá.“

„Hele, pro mě jsou ty texty strašně důležité a vždycky se s nima strašně seru a nechci, aby to byly nějaký lineární věci, který si pak rozřežu a narvu je na ty určitý části ... Ten význam je pro mě určitě hrozně velkej.“

Tito respondenti vnímají texty svých kapel jako zásadní, jejich tvorba a vliv textů na diváka je pro ně důležitou součástí celého uměleckého procesu. Ne všichni muzikanti ale vnímají texty jako důležité. V následujících výpovědích se muzikanti vyjadřují o textech jako o doplňku hudby, která je pro ně zásadní.

„Jako nemyslím si, že v rámci grindcore scény je to nějak důležité. Vždycky je tam hlavní ta muzika, prvotně je to ten rachot, který se ti líbí a až druhotně jsou to nějaké texty, se kterými se ne každý ztotožní. Pro někoho je to nuda, furt nějaká politika, furt nějaké vegetariánství a cosi, já už jsem to milionkrát slyšel.“

„To sdělení prvotně není přes ten text, je přes tu muziku, nicméně není míň důležitý. Ten posluchač nejde na koncert si poslechnout so nám chce pan zpěvák říct, ale jde si pro ten vjem toho koncertu, pro tu „agresi“ třeba.“

„Takhle, tam jako v první řadě hraje největší roli ta hudba, to je základ. Ty texty už jsou spíš taková doprovodná věc, která to provází.“

Respondenti se zmiňují i o kapelách, které zpívají tzv. svahilsky. Nejedná se o reálný jazyk, pouze o doprovodné zvuky, které zpěvák vydává do rytmu hudby.

„V jedné kapele, ve které hraju, tak jsme vyloženě beztextový, tam je to fakt lyrický. To je přesně ten typ kapely, kde vokál je použitý jen jako zvuková kulisa ... Zpěvák je jenom forma vlastně zvuku, která dál je zakomponovaná do té hudby.“

„Pro mě třeba moc důležitý (texty) nejsou. Spousta kapel dokonce zpívá svahilsky, tzn. že zpívají neurčitej text a jen tak do toho řvou, ale jsou taky kapely, které na svých textech vyloženě staví a dávají do toho to svoje přesvědčení, třeba proti zabíjení zvířat, veganství apod.“

Vjem, který se snaží beztextové kapely předat není o sdělení své myšlenky, nýbrž o předání hudebního zážitku, který je čistě lyrický. Zpěv jako takový je zde použit pouze na doplnění celkové melodie.

3.8.3 Přístupnost textů

„Pro koho jsou ty texty důležité, tak si je dohledá.“

Pokud chce posluchač zjistit o čem zpěvák zpívá a v čem spočívá myšlenka jeho sdělení, velmi pravděpodobně se to dle respondentů na koncertech nedozví. Projev zpěváka bývá často nesrozumitelný díky specifickým technikám zpěvu, tzv. growling a screaming. Jak naznačil výše citovaný respondent, pokud jsou pro diváka texty důležité, je nutné si je dohledat. Sdělení je v tomto případě nutné rozkrýt, pro metalové muzikanty je běžné, že pokud chce posluchač pochopit sdělení zpěváka, musí k tomu vynaložit patřičné úsilí.

„... to sdělení nezískáš na koncertě, to sdělení získáš v druhém kole, když tě osloví ta hudba a máš potřebu se po tý kapele víc pít, tak se k těm textům dostaneš a o to víc může být člověk překvapenější tím sdělením, že jo.“

„Na koncertě možná ne no. Já, když jdu na koncert, tak si pustím tu kapelu už z CDčka, tak je příloha textů, a to si předtím přečtu.“

„Kdo ty texty skládá, kdo je prezentuje, tak když už zabředneš do té muziky a líbí se ti nějaká kapela, koupíš si CDčka, tak se k těm textům dostaneš.“

3.9 Postoj k ostatním

V kategorii postoj k ostatním budou zařazeny výpovědi respondentů, které se týkají jejich postoji k jiným komunitám, k náboženství, i toho, jak vnímají sami sebe v kontrastu k mainstreamové komunitě.

3.9.1 Otevřenost a tolerance

Metalisté sami sebe vnímají jako otevřené a tolerantní k jiným žánrům. Hudbu jako takovou vnímají dle jejich slov pouze na základě kvality, nikoliv na základě žánrového zařazení. Otevřenost vůči jiným žánrům nejlépe vystihují následující výpovědi:

„... mě baví úplně každé žánr.“

„... hele já si myslím, že jsem docela otevřená hlava, poslouchám hafo věcí. Jsou žánry, který mě asi nikdy úplně nenadchnou, jako je třeba dechovka a tak, ale baví mě Drum'n'base, Hip Hop, baví mě hardcore, baví mě plno popových věcí, alternativních věcí, různé kytarovky a písničkáři, ten záběr je fakt široký a myslím si, že v tom metalu to má takhle docela dost lidí.“

„... jakmile se někde poslouchá muzika, jiné žánr, vůbec nemám problém a rád si poslechnu cokoliv.“

„... mám pozitivní vztah ke všem žánrům, nevadí mi ani dechovka.“

„Já mám ráda i spoustu jiný muziky totiž. Jestli mě to prostě zaujme, tak to poslouchám ... Já jsem maximálně otevřená. Protože ten metal dokáže bejt sterilní, a to hrozně rychle.“

„... já jsem určitě otevřenej i jiným žánrům.“

„Já jsem zase takovej člověk, že si poslechnu dokoliv, ale určitě jsou lidi, kteří to tak nemají a neposlechnou si nic jinýho, než ten black metal. Mají takovou hudební škatulku, já se snažím jít spíš kolem těch škatulek.“

V poslední výpovědi respondent zmiňuje, že jsou v subkultuře extrémního metalu muzikanti, kteří se nepovažují za otevřené jiným stylům a vlivům, jsou ortodoxně zaměřeni pouze na extrémní metal. Tuto výpověď potvrzuje i následující úryvek z jiného rozhovoru.

„Když jsou jo opravdu kovaní, tak jsou na to prostě jenom strašně hrdí. Samozřejmě, že tihle tě potom budou hanit za to, že posloucháš něco jinýho, protože přes to prostě nejede vlak, ale to už je prostě jejich problém. Taky je to žánr od žánru. V death metalu je to hodně o těch klapkách na očích, že si tam jedeš jenom to, no.“

Pro metalové muzikanty je velmi důležité být tolerantní vůči ostatním a respektovat jejich svobodu. Pro lepší pochopení přidávám ukázky z rozhovorů:

„... já to mám hozený tak, že je mi jedno, jestli je člověk žlutej, černej, modrej, puntíkatej, jestli je gay nebo se chce rozmnožovat s delfínem, mě je tohle všechno úplně jedno a nemám tak prostě žádný pnutí.“

„Když se budou lidi respektovat, tak se dokážou ty rozdíly mezi námi smazat.“

„... ta druhá stránka věci je, že mezi sebou je obrovská tolerance. Možná právě proto, že je to ta subkultura, která si udržuje svoje komplexní vidění na tu hudbu.“

„Já bych v tom viděl zase nějakou názorovou svobodu, já jsem v tomhle zase svobodomyšlnej člověk a myslím si, že každý má mít právo na svůj názor, nelze určit někomu tohle nesmíš a tohle musíš.“

O hudbě se v rozhovorech vyjadřují muzikanti jako o kvalitní či nekvalitní, žánr pro ně není rozhodujícím faktorem. V každém žánru se dle jejich slov objevuje hudba dobrá a špatná a ani metal nelze považovat za žánr, který je nasycen pouze kvalitními kapelami.

„Takhle... ve všech hudebních žánrech existují super věci a super muzikanti, i v tý dechovce, kterou neposlouchám. Tak zároveň jsou tam strašný srágoři, to je všude.“

„Mám to tak, že ta kvalita je prostě líbí/nelíbí a jsem zatížený tím, že poslouchám tu muziku nejprve od bicích a potom až ten zbytek a když se mi to líbí jako celek, tak je mi jedno odkud to je.“

„Metal jako takovej je furt jenom muzika. A muzika je zahráná buď dobře, anebo špatně. A je úplně jedno, jestli je to metal nebo pop nebo jazz, ale pořád to musí mít nějakou uměleckou hodnotu, musí to něco dávat dohromady.“

3.9.2 Odpor vůči mainstreamu

Přestože se všichni respondenti z mého výzkumu prezentují jako otevření všem žánrům a toleranci považují za jednu z hlavních ctností, netají se tím, že svou hudební identitu mají postavenou na odporu vůči mainstreamu. Metal je pro ně alternativou běžné komerční hudby, ke které se staví s neskrývaným pohrdáním.

„... mě to bavilo, protože to byl takovej odpor vůči stereotypu.“

„Já jsem měl rád tu špinu těch metalistů, ten odpor, ten nesouhlas s tou dobou a mainstreamem, a proto jsem si to vybral, to je jeden z důvodů.“

„Je to plavání proti proudu, což jsem hledal a ta hudba mi to nabízí.“

„... člověk, který tady byl v 80. letech przněnej nějakým normalizačním popem v televizích, co jsme jako děti vnímali, tak najednou tohleto, tyhleto „zakázaný“ věci ze západu byly pro nás takový, něco strašně jinýho. Taková ta chuť být jiný.“

„... ale když dneska vidím třeba Justina Biebera, mě se to nelíbí, protože je to všechno takový laciný. Ať už ty klipy, ať už ten projev, ta cílovka, všechno je to takový účelový na holky, budeme machrovat a dělat ze sebe někoho.“

„... doba, kdy byl metal na nějakým pokraji tý společnosti, byla to muzika vyvrhelů, byla v tom určitá rebelie, tak tím nás to táhlo taky, to nás na tom svým způsobem oslovovalo. Nikdo nechtěl být ten poslíček toho systému, těch hezkejch písniček, který slyšel od malička v tý televizi. Jako děcko jsem to takhle nevnímal, to si možná vysvětluju teď, ale ten prvotní impuls byl ten zvuk, ta nevysvětlitelná agrese, která z tý muziky šla, to bylo to, co mě oslovalo.“

Komerční hudba je pro metalové muzikanty laciná a prvoplánová. Svou líbivostí a cílovou skupinou je pro respondenty nepřijatelná. Na druhou stranu metal je projevem rebelie a nesouhlasu se systémem a dobou, ve které žijeme. Nejen mainstreamová hudba, ale také církve je v očích některých respondentů hodna odsouzení.

„No tak samozřejmě tam to bylo hodně nábožensky vymezený, kor ty začátky, kdy vlastně ten podtext byl hodně proti církvi, a to je známý, že ta církev udělala fakt jako hodně velký zlo, to si nemusíme povídat. Hlavně v dřívějších dobách, třeba v tom středověku, na tom západě konkrétně měla ta církev mnohem větší vliv než u nás, takže nám se třeba může zdát, že to je třeba móda nebo já nevím. Ale tam prostě byly ty aféry kolem znásilňování věřících, usurpování moci a utlačování, to tam prostě bylo ve větší míře než u nás, možná proto tam vznikl vůči tomu takový odpor. V některých státech dokonce měli náboženství na školách a tam je třeba taky kvůli dlouhým vlasům usurpovali, takže to ti lidi takhle prostě dávali najevo, byl to takovej protest dobovej, že to zahrnuje tady ty věci. Tam se to prostě projevilo tady tím způsobem.“

“...to křesťanství opravdu, na to od svých 13 let pohlížím jako na něco špatného, jako na něco velmi špatného ve světě. Není to žádná póza nic, sama určitě víš, kolik zvěstev tahle organizace napáchala, přitom je to nejbohatší organizace planety. Tady ti lidi jsou proti nám, jdou proti metalu, bezdůvodně si myslím. Pro spoustu kapel úplně bezdůvodně, třeba Iron Maiden, Judas Priest, ti nemají se satanismem nic společného.”

Odpor vůči církvi je hluboko zakořeněný v historii extrémního metalu. Pro výše uvedené respondenty je toto téma velmi důležité, katolickou církev vnímají jako instituci, která se vůči metalu jako takovému vymezuje a neprávem očerňuje členy této subkultury. Tento postoj koreluje s potřebou tolerance, která se v rozhovorech objevovala v mnoha rovinách.

3.9.3 Pohled zvenčí vs. zevnitř

V rozhovorech se často objevovalo také téma rozdílu v pohledu „běžného“ posluchače a pohledu metalového muzikanta, který je součástí komunity. Respondenti označují osoby mimo jejich hudební subkulturu jako „běžné posluchače“, „klasický člověk“, „běžný smrtelník“ a mají velmi jasnou představu o tom, jak typický konzument populární hudby nahlíží na metal.

„Ale pro běžného posluchače mi to přijde složitý v tom, že on tam nevidí takovou tu krásu, která by tam měla být.“

„Klasickéj člověk řekne: Vždyť tam jenom blížete do toho mikrofonu! Ať to je death metal, grindcore nebo i takovej Slipknot, což je nějaký nu-metal a vlastně to nemá žádnou melodii nic.“

„... když se mě zeptá běžnej člověk co teda hraju na ty bicí a já řeknu, že je to nejextrémnější hudební styl, kterej existuje a on mi řekne: to je něco jako Slipknot? A já mu řeknu: Slipknot je proti tomu pop. A pro ně už je to dost, přes to nejdou.“

„...normální lidi řeknou bordel, ale já v tom vidím něco jinýho. Já u extrémního metalu třeba relaxuju.“

„Na první pohled pro normálního smrtelníka stejnej bordel, ale je to fakt úplně jiný odnož.“

Respondenti se v těchto výpovědích zmiňují o nepochopení ze strany běžných posluchačů, kteří v metalové hudbě nejsou schopni detekovat krásu, kterou v ní vidí metalisté. Pro „normální“ lidi je dle metalových muzikantů jejich hudba „bordel“ a „blití do mikrofonu“.

Rozdíl dle nich není pouze v náhledu na metal, ale také v rozdílném způsobu poslechu hudby. Metalisté sami sebe označují za aktivní posluchače, kteří poslouchají hudbu do hloubky, zatímco běžný posluchač pouze „klouže po povrchu“, nepřemýšlí nad hudbou, kterou poslouchá, je příliš pasivní.

„Myslím si, že mainstreamoví lidi to mají často tak, že mají rádi nějakou písničku, ale vlastně neví ani pořádně od koho je a ty metaloví to mají tak, že jsou schopni skoro říct, jak vlastně, kdo, co, kdy nahrál.“

„No, tak já si můžu pustit hudbu z rádia a nemusím nad ní přemýšlet.“

„Zároveň si myslím, že je to o tom, že aktivní metalový posluchači poslouchají tu muziku opravdu aktivněji, není to pro ně jen kulisa a zároveň si myslím, že to poslouchají dost repetitivně. Tam to není tak, že tohle léto letí takovej song a je to super. Lidi se k té svojí muzice fakt vrací a tím pádem si to dostudovávají.“

3.10 Nepochopená hudba

Metalisté prezentují extrémní metal jako žánr, který se často potýká s nepochopením a odsouzením ze strany většinové společnosti. Vnímají metal jako hudbu, vůči které mají lidé

předsudky, jako hudbu, která je mnohdy zakazovaná a považovaná za nepřijatelnou. Negativní reakce okolí popisují respondenti v následujících úryvcích:

„...párkrát jsem se setkal s těžkým odsouzením a většinou se setkávám s takovým tím nepochopením. Co na to vidíš, co na tom slyšíš? I když to člověk začne vysvětlovat, tak to ty lidi nejsou schopni pobrat. Jde to nad nějaký rámec jejich chápání.“

„No, tak i po těch letech je člověk na exota.“

Metal je hudba, která posluchače, kteří nejsou zasvěceni do této komunity, spíše odstrašuje. Svou tvrdostí a snahou šokovat vyvolává v běžném posluchači kontroverzní pocity, což respondenti reflektovali v rozhovorech:

„Když mám třeba mít rande a měl bych ji vzít na svůj koncert, tak to je spíš, když se mi ta holka nelíbí a vím, že už se mnou na další nepůjde.“

„Takhle, v tom extrémním metalu je vždy nějaká nadsázka a když si uděláš cover alba, kde máš vyhrězlý mrtvý tělo, tak lidem to může připadat úchylný a začne tě soudit, přestože v naší komunitě je to úplně standartní a už se tomu zasmějem. Takže chápu, že to někdo schovává.“

„Já si myslí, že je to podobný, jako když se potká normální fanoušek filmu s fanouškem třeba hororu. Jakože chápou, že existuje nějaká filmová odnož, stejně jako je třeba metalová, ale nechtějí na to koukat, přijde jim to děsivý nebo se u toho bojí a není to ta emoce, kterou chtějí zažívat, a tak to k sobě nikdy nepustí. Ale ví o tom a nějakým způsobem to respektují.“

Lidé mimo komunitu metalu berou kontroverzní aspekty, které se v této komunitě objevují, dle respondentů, příliš doslovně. Kdežto metalisté chápou, že se je potřebné na ně nahlížet s nadhledem. Kontroverzní témata jsou pro ně zároveň velmi důležitá, dle respondentů mohou texty s podobnou tematikou fungovat jako varování před potenciálními následky našeho chování.

„No v podstatě jo, protože je důležitý si asi uvědomit i to, že já vím, co mě v tom brajglu čeká, kdežto lidi, kteří to neznají, tak jim tam naskakujou ty předsudky a prostě se lekne. Toho tlaku. Protože je to něco, s čím se v životě nikdy neseťkal, je to nestandardní. Ale pro nás je to denní chleba, my to vyhledáváme a máme to rádi, že jo.“

„No jasně, protože ona to prostě není norma a vypadá to jako strašný maso.“

„Pro někoho to může být překážka k akceptaci téhle muziky. Tady ten rachot spojený s obrázky mrtvol a atomových výbuchů mu může připadat jako hrozně negativní, ale já to mám obráceně. Obrázky mrtvol a atomových výbuchů beru jako upozornění na to, co lidstvo umí udělat, ne něco, co by se mělo schvalovat, je to spíš ukázka toho, čeho je lidstvo schopno, ne, že bych to nějak chválil.“

Podle respondentů dochází u běžného posluchače při setkání s extrémně metalovou hudbou k úlekové reakci, která jim brání v proniknutí do této komunity. Nechají se odradit předsudky, které vůči metalu mají.

„Jo, chápu, že navenek to může působit velmi agresivně a můžou tam být takový ty pojítka jako třeba v Americe, kde někdo někoho zastřelí a má na sobě tričko Slayer, tak za to automaticky může ta agresivní muzika... Stejný s videohrama, stejný s hororama. Ale u toho metalu, protože tam ti lidi vypadají jako bubáci, tak tam to ta většinová populace víc vidí, je to exponovanější.“

„Většinou ho pak ubodají někde no. (smích) Né, no tak ono to není takový jako se to zdá, jako parta bubáků s warpaintem. Ve finále jsou tak takoví lidi, ale ti lidi jsou většinou nějakí joudové, kteří prostě jdou na koncert a vypijou tam nějaký pivo. Není to nic exkluzivního, jsme obyčejní lidi. Je to jenom nějaká část toho života, naplňujeme různý životní role, že jo.“

Respondenti se domnívají, že za předsudky většinové společnosti vůči metalu může také specifická vizáž a morbidní make-up, kterým se vyznačují zejména black metalové kapely. Opět to v lidech vyvolá pocity nebezpečí a nedůvěry, které jsou dle muzikantů ale naprosto neopodstatněné. Sami sebe vnímají jako obyčejné lidi, metal je pouze nekonvenční zálibou, jednou z mnoha životních rolí, které zastávají.

Jeden z respondentů popisuje svoji zkušenost se zákazem vystoupení jeho kapely ve Valašských Klobucích, kde strach z potenciálně nebezpečného koncertu eskaloval do vytvoření petice obyvatelů města proti vystoupení dané kapely:

„Ale když někdo střílí z jedné strany a nedá nějakou možnost i té druhé straně, jak nás třeba zakázali ve Valašských Kloboucích, to byla docela kauza, což bylo úplně neopodstatněné, nějaký farář, ještě on sám za tím vůbec nestál, což my jsme věděli mnohem víc do hloubky, ale nechtěli jsme to nějak jak se říká, chmuřit bahno. No tak

ten řekl tomu pořadateli, pokud si tady tu kapelu pozveš, tak jsi tady skončil v tomhle kulturáku, už si tady neuděláš ani Evu s Vaškem, tak si to dobře rozmysli. Takže borec produkční, metloš, který tak dělá ty koncerty, tak řekl chlapi, já jsem u zdi v kleštích, já nemám na výběr, pokud si vás tady pozvu tak tady končím. Tak jsme řekli samozřejmě, to nemá smysl že jo.“

Někteří muzikanti se z důvodu negativních zkušeností rozhodli svůj zájem v extrémním metalu nesdílet veřejně, v rámci předcházení potenciálnímu nepochopení raději žijí tzv. dvojí život.

„Jinak v okolí to ani neříkám, v práci to nikomu neříkám, protože mám práci v korporátu, kde mám na starosti nějaké projekty a lidi a mám tam nějakou autoritu, to je úplně obrácený život.“

„Těm, kteří mě neznají, těm o tom ani neříkám a ti co mě už nějakou dobu znají, třeba kolegové, tak těm to řeknu.“

„Hele, je to Jackyll a Hide.“

„Já to mám docela do extrému. Přišla situace, že jsem prostě odehrál koncert na velkém festivalu, chrápal jsem tam někde a la squat, ráno jsem vyzvedl rodinu a jeli jsme na velmi drahou a zajímavou dovolenou do Řecka do resortu. Jeden den jsem metal a druhý den jsem hodnej táta od rodiny.“

„Já to neřeším, nikomu to netlačím. Vím o několika lidech, kteří to třeba i tají ve firmě až tak, že nechtějí, aby se to vědělo, protože neví, jak by se na to ty lidi koukali.“

„Tady ta subkultura je určitým únikem z toho normálního světa a mám to tak rozdělené duálně na dva směry, jeden je únik a druhý je nějaký jako normální svět. Takže se trochu bojím to spojovat.“

„Přiznám se, že v práci nebo v nějakém běžném životě se o tom nerad zmiňuji, protože všichni Ježíš, ty hraješ v kapele, no to musí být zajímavé, můžeš mi to pustit tu kapelu? A jakmile dostanou nějaký link nebo to slyší, tak následují takové ty zamrzlé úsměvy a neví co na to mají říct. Já to jako chápu, mám pochopení pro to, že to někdo nechápe, že je to pro někoho příliš extrémní, že tomu prostě nerozumí.“

Hudebníci jsou zálibu v extrémním metalu oddělují od běžného života z různých důvodů. Nejčastěji je to z důvodu obav o ztrátu autority v pracovním prostředí, z rodinných důvodů

nebo jednoduše z obav z šokovaných reakcí okolí. Ne všechny reakce jsou ale negativní a respondenti ve rozhovorech sdíleli i pozitivní zkušenosti, kdy někdo z jejich okolí změnil názor na extrémní metal k pozitivnímu.

„... pro běžný posluchače je lepší než mu dávat nahrávky, vzít ho na koncert. Protože tam vidí tu vášně těch ostatních posluchačů a po druhé většina těch reakcí bývá: Já bych si to doma neposlechl, ale ten koncert se mi líbil, až jsem z toho byl/a překvapen/á.“

„Několikrát jsme samozřejmě hráli na velkém metalovém festivalu a zároveň jak dělám v alkobusinessu, tak jsme tam měli takovou zónu a lidi od nás z firmy, kteří jsou metalem nepolíbení, tak se zdráhali tam jet a co já tam budu dělat, a pak z toho byli všichni strašně nadšení. Říkali, že ta atmosféra, ta vřelost těch lidí, prostě že je to něco nevídaného. A myslím si, že lidi mimo tuhle subkulturu to takhle nevidí.“

„... stane se, že kámoš, kolega, se chce podívat, co tam děláme, co je to za exota, jako když se jdeš třeba podívat na safari. Vtipný na tom je, že tihle nemetaloví lidi, které tam třeba pozvu, tak z toho většinou mají strašně pozitivní zážitek, jsou překvapeni tou komunitou, jejich chováním, tím hudebním levellem, že ti lidi na to opravdu umí hrát.“

„Ale kolikrát byli na našich koncertech lidi, kteří taky nahlíželi na nás skrze prsty a pak řekli, hele vždyť to vůbec tak hrozné není, vy umíte docela hezky zpívat! Dali jsme spolu panáka, pokecali jsme a kámoši na furt, paráda prostě.“

Z těchto výpovědí vyplívá, že jakmile se běžní posluchači přenesou přes prvotní úlekovou reakci a zaujmou otevřený postoj vůči této subkultuře, mohou získat pozitivní zážitek a mnohdy i přehodnotí svůj předchozí názor na extrémní metal a jeho fanoušky.

3.11 Náročný metal

Extrémní metal je respondenty vnímán jako náročný žánr hned v několika různých rovinách. V této kategorii se pokusím tyto roviny přiblížit a osvětlit tak vnímání metalu jako náročného žánru z pohledu metalových muzikantů.

„Já jsem bytostně přesvědčený o tom, že metal k sobě táhne vysoce inteligentní lidi. Je asi trochu heavy hledat pojitko mezi vážnou muzikou a metalem, ale x krát se to setkává. Ať už nějaká hudební náročnost ze strany hudebníků i ze strany té hudební

obce a myslím, že tam dalších x pojítek takových jako je ... A minimálně mezi muzikantama si myslím, že jsou hyperinteligentní lidi v tom extrému.“

Tento respondent vnímá metal jako hudbu, která přitahuje osoby s vyšším intelektem. Extrémní metal přirovnává k vážné hudbě, pojítkem mezi těmito žánry je dle jeho slov hudební náročnost žánru jak z hlediska technického provedení, tak z hlediska požadavků posluchačů.

„Vem si i dost black metalový hudby čerpá z vážný hudby, z Beethovena a já nevím, další světoví skladatelé, je to hodně vidět k introdukci, některý kapely to dohrávají třeba klávesama ty prvky z vážný hudby.“

I tento respondent vidí jasnou spojitost mezi metalem a vážnou hudbou, ze které konkrétně black metal často čerpá. V následujícím úryvku muzikant hovoří o tom, že vnímá extrémně metalové hudebníky jako velmi technicky zdatné. Podle něj jsou schopni zvládnout téměř jakýkoliv jiný žánr.

„... a není úplně neobvyklý, že lidi, kteří hrají v death metalových kapelách, by byly schopný zahrát 90 % žánrů, protože prostě musí zvládat ten nástroj na nějaký úrovni.“

Dalším náročným aspektem extrémního metalu je stárnutí tohoto žánru. Respondenti vnímají, že tento žánr stárne, postupně zaniká a nevzniká mnoho nových kapel. Proto se snaží být žánrově konzervativní, s čímž se ale pojí riziko vyčerpateľnosti nových nápadů a jejich tvorba se tak může jevit jako ohraná, nepřinášející nic nového.

„Pro nás je důležitá hrát konzistentně ten grindcore, aby to neupadlo, protože ten žánr zaniká, kapely stárnou a nový nevznikají, mladý to nechtějí dělat ... Ty naši věrní fanoušci nás pořád poslouchaj a poslouchat budou, ačkoliv se pořád vyvíjíme, je to spíš zvukově než nápadama.“

Někteří muzikanti se z těchto důvodů pouští do experimentů a snaží se ve své tvorbě kombinovat extrémní metal s jinými žánry. Přestože to může znamenat ztrátu nálepky „autentické extrémně metalové kapely“.

„Ta grindcore scéna už taky tady funguje asi 30 let a už se objevují i takové konzervativní tendence hrát ten old school grindcore, neodchylovat se od toho. Já sám tady ten konzervativní pohled chápu, akceptuju, sám si pustím občas kapely, které nevymyslely nic nového, jenom oprašují něco, co se hrálo před 30 lety.“

„Kdybys řešila death metal jako takovej nebo trash metal, tak tam jsou různé formule, jak to jako udělat dobře, jak to udělat fakt jako žánrovku, ale zároveň když už je těch kapel strašně moc, tak jak se chceš vlastně odlišit? To odlišení je to vnímání lidí a toho žánru trochu bokem.

Třetí rovinou, ve které se dle respondentů projevuje náročnost metalu jako žánru je nesrozumitelnost sdělení. Projev zpěváka, který se snaží předat svému publiku určitý vjem, bývá často složitý na pochopení. Většina respondentů vnímá tento jev jako součást metalu, která je s ní neodmyslitelně spjatá.

„Protože jako běžnej posluchač, když uslyšíš toho zpěváka, tak mu nebudeš skoro rozumět.“

„... k tý extrémní muzice to tak prostě patří. Ten výraz nikdy nebude srozumitelnej. Luštíš ty loga, mě ve svý ortodoxnosti už tohle přijde třeba za hranou. Mě se líběj loga, ale musí tam být i to čtivo.“

„Je to spíše na telepatické, vizuální úrovni. Máš tam svoje texty, ale těm samozřejmě není rozumět, že jo.“

Důvodem, proč je sdělení, které se snaží zpěvák předat publiku zahalenou do roušky nesrozumitelnosti, je dle následujícího respondenta snaha muzikantů donutit diváka, aby šel více do hloubky a vyvinul potřebnou energii k rozklíčování daného sdělení.

„No, je to řvaní, nahalovaný přes nějaký efekty, takže tomu moc rozumět není. No, protože pokud ho to zajímá a chce jít hloubš, tak musí vyvinout nějakou energii.“

Metal je pro muzikanty náročnou součástí života i z hlediska navazování romantických vztahů. Respondenti se zmiňují o tom, že ne všichni životní partneři byli tolerantní vůči jejich lásce k metalové hudbě.

“Nechci říct, že jsem měl smůlu a neměl jsem ty partnerky, které poslouchaly tu muziku... Ony to třeba okrajově poslouchaly, ale vždycky to je ten průser těch muzikantských vztahů, že když narazíš na tu holku a je vám spolu krásně a řeknete si, tak budeme spolu a zkusíme to spolu, tak ony ví, do čeho jdou.”

„Ono je to taky tím, že je to hodně komunitní muzika, hodně je to partičkový. Umím si představit, že v pubertě seš nabalenej na nějaký svoje kámoše a baví tě to a posloucháš to spolu na těch chatách, pak si frajeři najdou frajerky, který se je snaží samozřejmě

předělat, protože to vlastně nejde, abys byl takovej dlouhovlasej, umaštěnej, věčně vožralej a smradlavej a některý se prostě nechají a semele je to.”

„Ale holka, se kterou žiju teď posledních 10 let, tak ta vlastně nemá ráda hudbu. Má ráda ticho, takže to je občas problém, protože já sbírám desky a kazety a někdy je to náročnější... No ale naštěstí máme dost životního prostoru abychom se tam vešli všichni i s tím, že já mám hudbu hodně rád.

3.12 Energie metalu

Metaloví hudebníci se velmi často v rozhovorech zmiňují o jedinečné energii, kterou v extrémním metalu nachází. Energie extrémního metalu je v mnoha případech to, co hudebníky na extrémním metalu láká a co se jim líbí.

„Pro mě jako pro člověka, kterej se stal metalistou, nenarodil se tak, to bylo, že jsem tam hledal tu energii, kterou ten žánr má.“

„A díky tomu jsem našel tu krásu, tu energii toho a líbí se mi ta tvrdost.“

Tento respondent kromě specifické energie metalu zmiňuje také tvrdost, kterou na této hudbě oceňuje.

„Myslím, že je to hodně o tý energii, o tý nekompromisní energii.“

„No a já jsem se absolutně zamiloval do toho extrému, do tý chlívárny, která za tím vlastně jako je. Vůbec vlastně to extrémní výrazivo mi prostě hrozně rychle sedlo a přetavil jsem se z toho standartního metalu, všeobecně vnímaného metalu, tak jak ho lidi vnímaj do těch forem, který jsou pro většinovou populaci úplně utajený, že něco takovýho vůbec je. Prostě mě to jakoby k tomu táhlo no, vždycky jsem chtěl rychlejš, víc nahlas, větší ...

Výše citovaný respondent na této hudbě oceňuje to, že šokuje a je považována za extrémní i v rámci samotného metalu. Celkově jej láká jít v hudbě za hranu, zkusit hrát rychleji, hlasitěji než všichni ostatní.

„Taková určitá nějaká agrese, tvrdost, poctivost. Najednou jsem zjistil, že je to to moje, takže jsem se začal pít po téhle hudbě a tam vznikla ta láska vůči týhle muzice.“

Tohoto respondenta na extrémním metalu láká jeho tvrdost, kterou zmiňují i jiní respondenti. Extrémně metalovou hudbu vnímá jako poctivou.

„Prostě to byla láska na první poslech. Mě prostě baví kontrasty, kdy vidíš někoho, kdo na to nevypadá a je schopnej ze sebe vydat tohle a dokáže ostatní takhle překvapit. Taková ta inspirace pro ostatní, kteří třeba vůbec neví, že je tohle možný. Prostě výzva.“

Tato muzikantka vnímá extrémní metal jako výzvu. Zpěváci a zpěvačky, které ovládají vokální projev typický pro death metal na ni svojí nepředvídatelností působí motivačně.

V rámci rozhovorů jsme se s respondenty bavili i o tom, jaké emoce u extrémního metalu prožívají.

„Určitě krásné, užívám si to. Je to naplnění, je to krásný, koukáš na ty kámoše vedle, nějaké posunky, pohledy, je to prdel a všichni si to užíváme.“

Extrémní metal vnímá respondent jako naplňující sílu, prožívá u něj příjemné emoce.

„Jde ti mráz po zádech, hrozně se ti to líbí, najednou zbystríš, chceš si zazpívat, nutně zaskákat nebo tak.“

V tomto respondentovi probouzí extrémní metal pocit energie, kterou má tendenci dostat ven.

„Já tomu říkám death metalový rohlík ... Je to takovej ten polodementní šťastnej úsměv, kdy přestáváš kontrolovat, jak u toho vypadáš a je ti to jedno, jenom cejtíš ten feel, že to je ono, to je ten moment, kdy je to čistý, čistá energie. A když to hitne, dalo by se říct, že ti naskočí husí kůže. Za bicíma jdu na hranici mentálních i fyzických možností, děje se toho strašně moc a musíš strašně makat a tělo je na pokraji zhroucení a začne vyplavovat endorfíny. A mám to tak i jako fanoušek, kdy stojím pod podiem a najednou si uvědomím, že se usmívám jako blbeček a říkám si ty vole, to je ono. Ted' to cejtím.“

Muzikant v posledním úryvku popisuje pocity nekontrolovatelného štěstí, které prožívá jako muzikant i jako fanoušek extrémně metalové hudby. Opět se zde zmiňuje o energii metalu, kterou vnímá jako čistou. Své emoce prožívá velmi intenzivně i fyzicky, vnímá potřebu jít na hranici svých možností.

„Když tvořím nebo produkuju, tak je to energie, nadšení, radost.“

Další respondent se opět zmiňuje o energii a dalších pozitivních emocích, které v něm extrémní metal probouzí.

3.12.1 Výměna energií, vjemů

Extrémní metal je pro respondenty nejen o prožívání energie, ale také zejména o výměně energií mezi divákem a muzikantem, o sdíleném prožitku či vjemu. Pro lepší pochopení přidávám následující úryvky:

„Tak spíš takový nadšení, energie, takovej ten pocit to prožít. Člověk to samozřejmě zkouší, stráví tím strašně moc hodin ve zkušebně, ve studiu a když má před sebou lidi, tak o to je to lepší, když to můžeš prožít s těma lidma, kteří na to samozřejmě reagují. Když vidíš lidi před sebou v davu, kteří to prožívají a skákají, tancují, lítají, tak je to takový... prostě to člověk prožívá.“

Respondent metal skutečně prožívá až ve chvíli, kdy dostává zpětnou vazbu od publika, které sdílí stejné emoce.

„Poslat do těch lidí nějaký impuls agrese, nějaký osobitosti, aby měli ten samej pocit, ten samej vjem, předat jim ten náš výraz prostě. Tím, že hraju tu muziku s tou trash metalovou kapelou spíš oldschoolovější, tak je to i o tom jim předat tu dobu, kterou spousta lidí možná nezná a nezažili ji. Přesto, že je to tou agresivní formou a přesně jak ty říkáš, někdo řve a lidi se pod ním melou... Nebo takhle. Tím, že se pod ním melou, tak už je to ten důsledek, že to asi funguje a je to dobře podaný.“

Muzikant hovoří o tom, že je pro něj nejdůležitější sdílet s lidmi v publiku své emoce a výraz. Zároveň se snaží předat divákům dobovou hudbu, kterou například sami nezažili. Specifický taneční styl typický pro metal je pro něj důkazem dobře odvedené práce.

„Je to nějaká sdílená energie, nutno dodat, že to ti lidi dělají dobrovolně, a že je to jako baví, je to nějaký výrazivo.“

„... je to hodně i o předávání nějaký tý energie s těma lidma. Oni tam přijdou ve svém volným čase, chtějí se pobavit, chtějí prostě nechat svoje sračky a frustrace doma a tohle jim hrozně pomáhá. Takže já to vnímám jako přenos energie, jednu velkou katarzi. A pak je stejně každej úplně jako happy, pokud se úplně neožere a nepošle do hoven, to je ti spíš druhý den blbě než cokoliv jinýho. Ale je to prostě zároveň i sportovní výkon, hlavně přenos tý energie, možná i zkušeností.“

„Je to takový pohlcení tou atmosférou, dorovnávání nějakých energií pro mě. A zároveň mě baví ta hudba v tom, jak zní, což je podle mě taky hrozně důležitý. Baví mě

to dělat s těma lidma a plus, když to je na místě, který to umožní, tak je to fakt skvělejší zážitek.“

Opět v těchto výpovědích respondenti hovoří o sdílení energií mezi divákem a muzikantem, tento přenos je zde označen jako katarze, která přináší radost a uvolnění.

3.13 Motivace

V otázce vnitřní motivace extrémně metalových hudebníků se výpovědi respondentů příliš nelišili. Mnozí uvádějí, že metal dělají pro sebe, nikoliv pro ostatní. V tom spatřují čistotu a bezelstnost extrémního metalu.

„Přijde mi, že lidé, kteří tvoří takovýhle art, protože hudba je art, tak mi přijdou čistý, není to kalkul, je to prostě to, co ty lidi chtějí dělat, tak to dělaj. Bez nároku na to, jestli se to někomu líbí, dělají to pro sebe. I já dělám muziku pro sebe. To, že se to někomu líbí, je pro mě vlastně bonus a kdyby se to nedělo, tak to stejně dělám.“

Respondent uvádí, že hudbu tvoří pro vlastní potěšení, bez ohledu na ohlasy ostatních.

„Dělám to pro sebe, vyloženě. Jestli v tom někdo potom najde něco navíc, tak je to pro mě strašný plus, ale nevyžaduju to od těch lidí, protože vím, jaký to je a jaká je doba...“

Respondentka shodně uvádí, že pozitivní ohlasy diváků jsou pro ni bonusem, nikoliv podmínkou.

„Myslím si, že to, že to člověk dělá pro sebe, si uvědomí až za určitou dobu, myslím si, že to není tak, že na začátku, kdy jsem vlezl poprvé do garáže, jsem si řekl, jo, tak já to budu dělat pro sebe, to fakt ne. Člověk to dělá, protože ho to baví.“

Tento muzikant vnímá odhalení své pravé vnitřní motivace jako proces, kterým si musel projít.

„Myslím si, že u většiny muziky a hudebníků je to stejné. Dělají to pro sebe, a protože je to baví ... A tím se vracíme k tomu, že to děláme pro sebe. Takže je to nějaká osobní zpověď. Pro nás je důležitý to, aby ta muzika měla formu, abychom se za to nestyděli, to samé text, to samé grafická stránka.“

Důležitý je pro tohoto muzikanta jeho pocit z vlastní tvorby, kterou vnímá jako osobní zpověď, jako něco intimního.

„... my se tak tváříme pro ty lidi, kteří nás chtějí, kteří nás znají a kteří vědí na co jdou. A kdo to chce poznat, tak... Nám nejde o masy, nám jde o naši spokojenost.“

Respondent uvádí, že jeho vnitřní motivací není oslovit co nejširší publikum, ale být sám spokojen s hudbou, kterou tvoří.

3.13.1 Metal jako zdroj financí

V rozhovorech jsme často naráželi na téma financí a finanční odměny za koncerty. Zajímalo mě, do jaké míry jsou právě finance motivační silou v extrémním metalu a zda se respondenti chtěli metalovou hudbou někdy živit.

„Extrémním metalem se v českých podmínkách nedá uživit. Nevěřím tomu ... myslím si, že plno lidí to má hozený tak, že to není prostě job for life.“

„Dá se tím uživit, ale myslím si, že pro lidi v našem věku je už asi pozdě. Tohle ale hrozně stojí a padá s tou lidskou stránkou věci. Musí se najít parta lidí, která táhne za jeden provaz, má jeden cíl a jsou opravdu niterně spjatí tím jedním cílem, za kterým si jdou a pak se jim to může vyplatit.“

Názory na to, zda se dá metalem v tuzemských podmínkách uživit, jsou různé. Většina respondentů se ale přiklání k názoru, že je to v České republice téměř nemožné.

„A na scéně tady tý všeobecně se tím živit je obrovské problém a v podstatě v ČR úplně nemožný.“

„Ale za mě se tím ani asi s těma kapelama, který mám, uživit nedá.“

Peněžní odměnu zároveň muzikanti nepovažují za důležitou, není pro ně motivačním faktorem.

„Pro mě, kdybych z toho neměl ani korunu, tak se nic neděje.“

„Ale já jsem se na to vždycky díval tak, že muzika mě musí bavit, aby mi to něco dávalo a abych byl schopen to dělat. Takže jestli mi nabízí 10, 20, 50 tisíc, tak je to příjemné, ale není to ta priorita, která by mě u té muziky držela jako na pupeční šňůře, že z toho prostě potřebuju vytřískat prachy.“

3.13.2 Hudba bez kompromisů

Z výpovědí vyplývá, že právě nezávislost metalových muzikantů na finanční odměně jim umožňuje tvořit hudbu bez kompromisů. Dle jejich slov je extrémně metalová hudba bez

jasně daných hranic a mantinelů, protože se nesnaží oslovit co nejširší publikum a zalíbit se masám, díky čemuž mohou být umělecky svobodní.

„Teprve potom, když se to dostane do úrovně nějakýho, nechci říct kalkulu, někdo v kapele třeba řekne, hele, mohl bys to udělat tak, aby to ty lidi víc kousali, tak tam se potom hrozně láme chleba v tom, že tohle je mi vlastně úplně jedno a nepotřebuju to.“

Muzikantská svoboda a možnost tvořit hudbu, která nemá žádné hranice je pro hudebníky prioritou. Pokud by se metal stal hlavním způsobem jejich obživy, vnímají, že by mohli ztratit zapálení a radost, se kterou hudbu tvoří.

„My to máme na 100 % co to jde do naprostýho extrému. My nemáme žádný mantinely, můžeme tam rvát úplně cokoliv...“

„... když to budeš dělat pro peníze, tak ti to částečně vezme tu svobodu toho výraziva. Může člověk sklouznout na tu temnou stranu a řekne si třeba, plácnu, potřebuju si koupit novou ledničku, tak teď odjedu 10 koncertů, které mě už vlastně ani nebaví a vlastně už ani nechci a stává se z toho práce, a to je nejzásadnější, protože my to děláme pro tu zábavu.“

„A pak je samozřejmě otázka, kam až jsem schopná umělecky zajít a co potlačit, když to takhle řeknu, protože ty peníze jsou v těch masách a v těch lidech, co na ně přijdou ... Takže je tam ta otázka, jestli seš prostě schopnej umělecky ustoupit z nějakých svých nároků...“

Respondentka vnímá, že pokud by chtěla se svou kapelou oslovit větší počet potenciálních diváků, bylo by to na úkor její autenticity a uměleckého projevu.

„Já si myslím, že většina těch kapel, které se tím dneska živí a přežily ty 90. léta a existují dodnes, tak to tak mají nastavené. Já jsem se s tím setkal několikrát, že ti kluci sedí v té šatně a oni se spolu už ani nebaví. Je to opravdu jejich práce, jedou tam vydělat prachy, každý přijede sám za sebe...“

Výše citovaný respondent vnímá, že pokud se stane z koncertování stane výtěžná činnost, ztrácí svůj komunitní a přátelský charakter. Z metalu se stane pouze výtěžná činnost. Velmi obdobně to vnímá i následující respondent.

„Ano, já se tím neživím a ani jsem se tím živit úplně nechtěl. Mě práce někdy sere a představa, že by mě sral můj koníček, je prostě nebezpečná.“

3.13.3 Osobnostní krize

Respondenti se v rozhovorech svěřili i osobnostní krizi, se kterou se někteří z nich v rámci fungování v kapele setkali. Mezi faktory, které vyústili v tuto krizi muzikanti zmiňují náročnost koncertování, měnící se priority a ztrátu iluzí.

„Protože ono to hraní a tahání se s nástrojema, člověk tomu musí něco obětovat...“

„Krása na tom, když začínáš a je ti třeba 18, 19 je, že máš do té muziky strašný zápal a naivitu a ze všeho seš nadšená ... Myslíš si, že tím dobiješ svět. Pak z toho vystřízlivíš, pokud se z tebe nestane profík a když jo, tak ti to po čase stejně přijde všední.“

„Asi je to určitou změnou priorit. Tu muziku jsem dělal na plný úvazek od 18 let a dělám to jakoby do dneška, řekněme 25 let, dneska j mi 45 a mezitím mám syna a příšly takový ty jiný věci v tom životě, který přicházejí a člověk je taky chce, taky jim chce dát ten prostor.“

Výše zmíněné důvody dovedly některé hudebníky k myšlence, že by chtěli ukončit své působení v kapele.

„To už asi 4 roky to opakuju a říkám, hele to už je poslední rok, kluci najděte si náhradu, já už na to nemám. Ale potom, hlavní důvod pro mě je to, že je to nejnáročnější věc, kterou jsem kdy v životě dělal, a to dělám aktivně x sportů, včetně bojových, hokeje a všeho možnýho.“

„I když teď jsem měl takovou osobní krizi, že jsem poprvé v životě přemýšlel o tom, že přestanu hrát a týden jsem si říkal, že je to hrozně dobrej nápad ... Obrovskej přepal ... byl jsem v období, kdy jsem si říkal, že to jako není úplně vono, v práci to bylo náročný, do toho málo koncertů a všeho a neschopnost se pohnout.“

Respondenti se shodují v tom, že mít metalovou kapelu je velmi náročné, ale přestože si prošli určitou krizí, kdy chtěli své působení v kapele ukončit, tak ani jeden z nich toho nebyl schopen, neboť si život bez extrémního metalu zkrátka nedovedou představit.

3.14 Jeden žánr, mnoho podob

Extrémní metal není ani zdaleka homogenní v rámci jednotlivých subžánrů, které do něj patří. Potřeba vymezit se je patrná jak směrem k ostatním žánrům, tak uvnitř této subkultury.

„Beru to tak, že to vymezování se vůči tomu druhému je nějaká identitní záležitost. Postavíš svou identitu na vymezení se vůči něčemu jinému. Black metalisti si postavili

svou identitu na vymezení se vůči death metalistům, grindcoristi vytvořili svou identitu na vymezení se vůči black metalu apod. Takže to vymezení tvoří identitu toho daného žánru.“

Dle tohoto respondenta je podstatou identity extrémního metalisty vymezit se vůči ostatním, a to i v rámci stejného žánru. Ne všichni muzikanti s tímto extrémním vymezováním se souhlasí a raději na extrémní metal nahlíží jako na celek.

„Hele takové to extrémní vymezování v rámci extrémních žánrů, jako když se třeba black metalisti měli potřebu vymezit, protože jenom oni jsou ti praví metalisti a čichají mrtvé havrany ze sáčku a death metalisti jsou jenom pozéři a podobně, tak to mě nikdy moc nebralo a nemám potřebu se vůči tomu nějak vymezovat, ani v nějaké vizuální rovině.“

„Já se vnímám jako jeden z mála takových pozorovatelů, já jsem si vždycky držel od toho odstup, že jsem věrněj tomu undergroundu, ale jsem ho schopnej přijímat ve všech těch formách.“

3.14.1 Rozdíly v subžánrech

Každý z respondentů vnímá jednotlivé subžánry z jiné perspektivy. Ať už z hlediska preferencí, tak z hlediska toho, do jakého subžánru v rámci extrémního metalu sami sebe řadí. Postupně se v této kategorii pokusím přiblížit pohled respondentů na hlavní subžánry, které jsou v rámci extrémního metalu nejvýraznější, a tím je grindcore, death metal a black metal.

3.14.1.1 Grindcore

„Grindcore je určený pro úplnou minoritu.“

„Grindcore je vyloženě veganské a má jiný styl oblékání. Je podobnější death metalu, není to jako black metal, že mají pomalovaný obličej, ale mají tam zase nějaký to přesvědčení, jako je antifa, podpora minoritních skupin.“

Grindcore je dle muzikantů subžánr, který je z velké části založený na specifických etických a politických principech. Dle respondentů je zejména komunita grindcoristů v rámci extrémních žánrů poměrně specifická.

„A ta komunita je specifická tím, že většina z nich jsou vegani a antifa, pro LGBTQ+, anti racism.“

„Ta subkultura je trochu odlišná od metalu, s důrazem na ten etický princip, na DIY, to znamená udělej si sám, co nejvíc fungovat v nějakých opravdu nezávislých strukturách, nejen to, že si jako vezmu tričko s lebkou, ale jinak se chovám stejně jako businessman.“

Grindcore hudebníci kladou velký důraz na zásady, které zastávají. Typicky mezi ně patří veganství a tolerance.

„Grindcore, to je koule bordelu, já tomu tak říkám ... jsou kapely, které neumí moc hrát, založí si grindcore kapelu, ale baví ho to, zahraje si 200 skladeb za 40 minut, což by mělo být v nějaké Guinnessově knize rekordů.“

„Grindcore komunita, ta je lízlá takovým tím punkem a celkově punkovým způsobem života.“

Grindcore se vyznačuje rychlými a krátkými písněmi, které jsou velmi nesrozumitelné a energické.

3.14.1.2 Death metal

„Třeba death metalisti hrají takový ten vyloženě tvrdý metal s typickým pěveckým projevem, kterému se říká growl nebo scream, což je takový hluboký až vyloženě řev.“

„... u toho death metalu je to o takové hudební virtuozitě, že chceš perfektně zvládat ten nástroj, není to jen o tý energii...“

Death metal považují respondenti za nejtvrdší z extrémních žánrů, zmiňují se o jeho technické náročnosti a vysokých nárocích na muzikanty.

„... ten death metal má skrytou uměleckou ambici a ti lidi se snaží hrát opravdu dobře na ty nástroje a něco jako budují a tím pádem chtějí, aby to ty lidi zajímalo pod tím podiem.“

„Ten death metal je opravdu takovej, že na těch koncertech potkáš pořád ty samý lidi. Což je pro tebe jako pro performerka hezký, ale taky bys rád, kdyby tam přišel někdo nověj a obměnilo se to. To je tam prostě problém.“

Death metaloví muzikanti mají dle respondentů větší zájem o uznání ze strany publika, zejména kvůli technické náročnosti, kterou na koncertech prezentují. Jedná se také o subžánr, který nepatří mezi neoblíbenější mezi mladými lidmi.

3.14.1.3 Black metal

„Ta komunita je mnohem uzavřenější.“

„... někdy máme tady ten vnitřní nějaký kruh, kterej podle mě zase patří k tý scéně. To je postavený na nějakým elitářství a na nějaký exkluzivitě.“

„... ty začátky byly takový uzavřený, ta komunita byla taková svoje.“

„Řekl bych, že black metalisti jsou v něčem daleko více ortodoxnější a nepřístupnější...“

Black metalová komunita se vyznačuje zejména svojí uzavřeností, kterou se příliš netají. Není jednoduché do ní proniknout a respondenti se zmiňují i o tom, že některé black metalové koncerty bývají jen pro zvané a na tajných místech. Exkluzivita a elitářství k black metalu neodmyslitelně patří.

„... máš nějaký black metal, říká se tomu war painting, různé masky na obličejích a malování a je to až satanistický ty žánry, tzn. proti církvi a teď mají zase jakoby nějaký styl oblečení, jo... Takže vlastně se to liší tím přesvědčením, že něčemu věřej, něco uctívají, jiná muzika se jim líbí a mají jiný vizuální pohled na věc – mají rádi takový věci jako lebky, svícny, věci, které doplňují tu show tý kapely.“

„... ti blekouši to mají náročnější v tom prodání toho svého produktu, protože neřeší až tolik tu muziku, jako ten vizuál, je to mnohem větší divadlo.“

Black metalisté jsou dle respondentů mnohem více zaměřeni na vizuální a scénární stránku než na tu hudební. Vyznačují se typickým černobílým líčením, které se označuje jako war painting. Jejich koncerty doprovází mnohdy velmi propracované kulisy a doprovodné efekty, které dodávají black metalové hudbě temný až démonický efekt.

3.15 Identita extrémně metalového muzikanta

V této kapitole se pokusím sumarizovat hlavní aspekty, které tvoří identitu extrémně metalového muzikanta. Data získaná z rozhovorů obohatím o vlastní poznatky ze zúčastněného pozorování, které probíhalo na metalových koncertech a pokusím se také poukázat na některé paradoxy, které v průběhu analýzy dat vyvstaly.

Respondenti se k extrémnímu metalu dostali různými způsoby. Někteří se k němu dostali postupně přes měkčí žánry, jiní byli ihned okouzleni tvrdostí extrémního metalu. Mnozí se k extrémnímu metalu dostali přes insidera, který jim zprostředkoval cestu k této subkultuře.

Za zásadní považují, že všichni respondenti se před začátkem své hudební kariéry identifikovali jako aktivní fanoušci extrémně metalových žánrů. Z vlastního pozorování vnímám, že role muzikanta a role fanouška je v komunitě extrémního metalu úzce spjata. Hudebníci aktivně navštěvují koncerty jiných žánrově podobných kapel, zúčastňují se festivalů a tvoří fanzeeny. Někteří respondenti se od začátku setkávali s nepochopením ze strany rodičů, kterým se ale nenechali odradit.

Ústředním bodem identity extrémního metalisty je komunita. Komunitu extrémního metalu vnímají respondenti jako svoji rodinu, označují ji za srdečnou a tolerantní. Díky komunitě mají pocit sounáležitosti, jsou obklopeni stejně smýšlejícími lidmi, kteří vůči sobě nemají žádné předsudky. Někteří respondenti uvádějí, že komunita extrémního metalu je stejná napříč celým světem, bez ohledu na národnost či jazyk. V rámci komunity jsou vůči sobě muzikanti solidární, navzájem si pomáhají a vznikají mezi nimi pravá přátelství. V rámci pozorování, při kterém jsem měla možnost navštívit několik koncertů, jsem si všimla, že je spousta fanoušků, kteří chodí téměř na všechny koncerty v okolí jejich bydliště. Na koncertech jsem nabíla dojmu, že díky relativně malému počtu lidí, kteří navštěvují tyto koncerty, se všichni znají. Panovala zde veselá a kamarádká atmosféra, a i po skončení akce její účastníci do noci postávali ve skupinkách před klubem a diskutovali na různá témata týkající se hudby.

Součástí hudební identity je zajisté i specifický taneční styl, který metalistům umožňuje prožít audiovizuální zážitek skrze tělo. Respondenti uvádějí, že tento tanec má svá jasně daná nepsaná pravidla, a přestože člověk v davu takto tancujících lidí může přijít k úrazu, tak se snaží potenciální rizika minimalizovat a případná zranění okamžitě řešit. Na jednom z grindcorových koncertů jsem byla svědkem nechtěného úrazu, ke kterému došlo při „nevinném“ tanci. Jedna žena byla loktem jiného muže zasažena do oka, na kterém jí následně vznikl otok. Dotyčný muž ženu urychleně vyvedl z davu tancujících lidí a poskytl jí první pomoc. Zranění nebylo vážné, naštěstí nebylo potřeba vyhledat lékařskou pomoc. Měla jsem ale možnost sama se přesvědčit o tom, jak se k sobě jednotliví fanoušci v podobných situacích chovají.

Metalisté sami sebe vnímají jako nekonfliktní a tolerantní, což považují za jeden z ústředních bodů své identity. Na koncertech dle jejich slov mnohdy není přítomna ani ochranka, protože k agresivním konfliktům a potyčkám jednoduše nedochází. Ani na jednom ze 4 koncertů, které jsem navštívila, jsem nezaznamenala žádný konflikt mezi diváky či účinkujícími. Mezi

lidmi panovala vskutku přátelská atmosféra a přestože se např. při tanci stalo, že do sebe dva fanoušci špatně narazili a jeden druhému rozlil pití, tak situaci vyřešili v okamžiku podáním si ruky.

Metalová hudba je pro muzikanty možnost, jak ze sebe dostat přetlak energie, používají specifická označení jak pozitivní agresivní terapie, ventil či vybití. Dle jejich výpovědí je subkultura extrémního metalu přátelská a nekonfliktní právě z toho důvodu, že svou agresivitu a negativní energii ventilují skrze extrémní hudbu. Kontroverzní prvky, které se objevují v audiovizuální rovině vnímají metalisté s nadsázkou. Jeden z respondentů použil pro tento fenomén dle mého názoru výstižné označení „hra na zlo“. Na koncertech jsem měla možnost sledovat množství fanoušků a hudebníků, kteří na sobě měli trička s nejrůznějšími kontroverzními animacemi či fotkami. Mnohdy v nich byl zakomponováno téma smrti, násilí, vraždy apod. V náhodných krátkých rozhovorech jsem se jedinců ptala, jak vnímají tyto šokující vyobrazení, v odpovědích se opakovaly výrazy jako „sranda“, „nadsázka“, „to nesmíš brát tak seriózně“, „je to jen jako“. Vše napovídá tomu, že se skutečně jedná jen o jakousi „hru na zlo“, kterou metalisté opět využívají jako sublimaci negativních emocí.

„Pravý“ metalista zůstane metalistou do konce svého života. Dlouholetá věrnost metalu je dle respondentů tím, co odlišuje pravé metalisty od pozérů. Extrémní metal je pro muzikanty důležitou součástí jejich života, bez které si nedokážou představit své bytí. Někteří z respondentů používali označení jako „závislost na metalu“ apod. Přes extrémní metal se někteří z nich dostali k dalším vlivům, které formovali jejich osobnost, např. vegetariánství, tetování, boj za práva zvířat apod. Přesto, že metal vnímají jako neoddelitelnou součást svého života, v mnoha aspektech zůstává skryta. Respondenti žijí jakýsi dvojitý život, ve kterém je metal jasně oddělen od jiných životních rolí, které zastávají. Svou nákloností k extrémnímu metalu se neprezentují veřejně ze strachu ze ztráty autority v pracovním prostředí, z rodinných důvodů či z obav z negativních reakcí okolí. V otázce důležitosti znalosti historie metalu se výpovědi respondentů dělí na dva velmi vzdálené tábory. Pro některé je právě znalost historie tohoto žánru klíčová k tomu, aby se jedinec mohl označit za „pravého“ metalistu. Ostatní to považují za zbytečné a předhánění některých metalistů ve znalostech historie metalu je dle nich spíše záležitostí ega.

Texty jsou v rámci hudební identity pro některé respondenty klíčové, přestože jsou prezentovány velmi nesrozumitelnou formou. Metalisté vnímají jako důležitou aktivitu, kterou musí posluchač vynaložit k tomu, aby pochopil význam sdělení, který se v textech

skrývá. Respondenti uvádějí, že jsou otevření a tolerantní vůči jiným žánrům, hudbu vnímají jako dobrou či špatnou. Paradoxem je, že metalisté zároveň budují svou identitu na odporu vůči mainstreamové hudbě, kterou považují za povrchní a lacinou. Zde vnímám, že se jedná o dvě vzájemně se vylučující názory, toto téma by bylo zajisté zajímavé zkoumat detailněji.

Respondenti sami sebe označují za aktivní posluchače, což je dle jejich slov odlišuje od běžných posluchačů, kteří poslouchají hudbu pouze povrchově a nejdou do hloubky. Pravý metalista poslouchá extrémní metal repetitivně a vnímá v metalu krásu, kterou běžný posluchač není schopný detekovat. Opět se zde objevuje téma aktivity a aktivního přístupu k hudbě. Stejně tak jako v textech tak i v hudbě metalisté předpokládají, že posluchači nevnímají jejich hudbu konzumně a plytce, nýbrž se aktivně snaží dojít ke skrytému sdělení. Jeden z respondentů použil pro tento fenomén v rozhovoru výstižný název, extrémně metalová hudba je dle něj „hudba pro vytrvalce“.

Extrémní metal táhne respondenty svou tvrdostí a energií. Je to hudba na hraně, která šokuje, což metalisté oceňují. Extrémní metal si spojují s pozitivními emocemi, mnozí si extrémní metal spojují s pocity vzrušení a nekontrolovatelného štěstí. Nejdůležitější je však pro metalisty energie metalu, kterou vnímají jako zásadní prvek, kterým se extrémně metalová hudba vyznačuje. Energie metalu se během koncertu prolíná mezi divákem a hudebníkem, důležité je sdílení vjemů a prožitků.

Čistota extrémního metalu tkví ve vnitřní motivaci muzikantů. Metalovou hudbu tvoří pro sebe, ohlasy posluchačů jsou druhořadé. Pravý metalista nepřistoupí na kompromisy v hudbě, extrémní metal je hudbou bez hranic a mantinelů, která se nesnaží oslovit co nejširší publikum, ale zachovat si svou autenticitu a uměleckou svobodu. V této části spatřuji druhý paradox. Respondenti uvádí, že je pro ně metal o sdílené energii, prožitku, o dorovnávání energií mezi publikem a muzikanty. Zároveň ale nepřipouští, že by tvořili hudbu pro diváky, nýbrž pro sebe. Není tedy jasné, co je hlavní motivací extrémně metalových muzikantů.

Potřeba vymezit se je všudypřítomná i v rámci samotného extrémního metalu. Respondenti mají potřebu vymezit se jak vůči jiným žánrům, tak v rámci extrémního metalu, ve kterém vnímají 3 nejvýraznější subžánry. Komunita grinderů je silně spjata s vegetariánstvím, bojem za práva zvířat, s antifou a podporou LGBTQ+ komunity. Death metalisté se považují za nejtvrdší z extrémních žánrů, svou hudbu vnímají jako technicky náročnou a kladou vysoké nároky na death metalové muzikanty. Black metalová komunita je nejuzavřenější až elitářská. Je spjata s temnou a teatrální prezentací na koncertech, které působí na posluchače

až démonickým dojmem. V této části bych ráda data z rozhovorů doplnila o vlastní pozorování a pokusím se nastínit, jak na mě působily jednotlivé koncerty a v čem spatřuji hlavní odlišnosti jednotlivých subžánrů extrémního metalu. Prvním z navštívených koncertů byl grindcorový jednodenní festival, který se konal v centru Prahy. Festivalu se účastnilo poměrně velké množství kapel, proto i účast byla vysoká. Již před vchodem jsem potkala několik skupinek podobně vypadajících jedinců, mnoho z nich mělo na sobě různá kapelní trička, které jsou zejména v grindcorové komunitě velmi oblíbené. Specifické pro odívání v této komunitě je potřeba šokovat a děsit vyobrazením různých násilných činů, zesměšňováním známých osobností apod. Na této akci byla také možnost zakoupit si nejrůznější trička s podobnými motivy. Na koncert jsem šla sama, bez doprovodu, téměř okamžitě po vstupu do klubu se semnou několik cizích lidí dalo ro řeči, cítila jsem z jejich strany velkou otevřenost a dobrou náladu. Jednotlivé sety byly kratší, než jsou běžné koncerty, trvaly maximálně 40 minut, přičemž samotné písně nebyly delší než 1,5 minuty. Dav pod podiem byl velmi aktivní, tancovali téměř všichni, v jeden moment se kromě typického pogo tance utvořil i circle pit, což není pro vnitřní akce příliš typické, většinou se tato aktivita provozuje na venkovních koncertech, kde je větší prostor. Kapely a fanoušci byli velmi propojení, téměř neustále fanoušci skákali na podium, kde hrála kapela, aby poté skočili do davu lidí, kteří je odnesli. Tato aktivita se nazývá stage diving. Po ukončení svého vystoupení se muzikanti infiltrovali do davu, poslouchaly ostatní kapely či popíjeli na baru s fanoušky. V rámci tohoto koncertu jsem také zaznamenala jeden úraz, který popisuji výše. Žádný jiný konflikt jsem za dobu mého pozorování nepostřehla. Fanoušci více než hudbu vnímali energii grindcoru. Hlavní byl tanec a vybití, samotné hudbě jakožto uměleckému počínu nevěnoval nikdo přílišnou pozornost, mnozí si ani nevšimli, že se kapely vystřídali. Přestože jsem byla na grindcorovém koncertě poprvé, byla jsem téměř okamžitě přijata do komunity, utvořil se kolem mne okruh lidí, kteří se mnou komunikovali po zbytek večera.

Druhým z koncertů, který jsem navštívila byl black metalový koncert v hudebním klubu Strahov 007. Před vstupem opět stáli fanoušci, v tomto případě mladší jedinci než na předchozím koncertě. Také vizáž byla diametrálně odlišná. Dominovala černá barva, kožené doplňky s kovovými cvoky, mohutné boty a výrazný make-up, který bych nazvala až temným. Po vstupu do klubu jsem zacítila vůni kadidla, která měla zřejmě navodit rituální atmosféru. Na tomto koncertě bylo taktéž mnoho fanoušků, ale chování účastníků i muzikantů bylo odlišné. Za dobu strávenou v klubu si mě nikdo příliš nevšiml, nikdo mne neoslovil, aby se se mnou dal do řeči. Jednotlivé sety byly delší a pomalejší, publikum se

neoddávalo tanečním kreacím, spíše se pohupovali do rytmu pomalých a temných písní. Komunikace mezi kapelou a publikem nebylo téměř žádná. Přes dlouhé rozpuštěné vlasy nebylo hudebníkům vidět do obličeje a nesnažili se s publikem ani navázat oční kontakt. Po skončení vystoupení se muzikanti odebrali do své šatny, ze které po zbytek večera nevyšli. Atmosféra na tomto koncertě byla ponurá a temná, komunita působila mnohem uzavřenějším dojmem.

Třetím koncertem byl opět jednodenní festival, na kterém hrály death metalové i trash metalové kapely. Věkový průměr účastníků byl vyšší než na předchozích dvou koncertech a jejich vizáž nebyla ničím nápadná. Většina z nich měla pouze černé oblečení bez výrazných potisků a džínovou nebo koženou bundu. Účast nebyla zdaleka vysoká, klub byl naplněn z necelé půlky. Místo skupinek přátel zde byli častěji k vidění jednotlivci, kteří si přišli pouze vyslechnout koncert. S několika z nich jsem se dala do řeči, vedli jsme spolu krátké rozhovory o kapelách, které v ten večer účinkovali. Během koncertů byly fanoušci téměř konsternovaní, velmi pozorně sledovali hudebníky, kteří předváděli složité, virtuózní výkony. Byla zde přítomna větší soustředěnost a vážnost, se kterou k hudbě přistupovali jak muzikanti, tak jejich publikum. Kapely se po ukončení většinou postavili na bar a diskutovali s jejich fanoušky. Atmosféra zde nebyla tak uvolněná, jako například na grindcorovém koncertě, ale ani natolik temná a obskurní, jako tomu bylo v případě black metalového koncertu.

Z mého pozorování je zřejmé, že já sama jsem odhalila velké rozdíly mezi jednotlivými subžánry extrémního metalu, které korespondují s výpověďmi respondentů.

3.15.1 Energie a čistota metalu

Při psaní kapitoly identita extrémně metalového muzikanta se vynořily dvě centrální kategorie, které dle mého názoru tvoří základ hudební identity metalových hudebníků. První z těchto kategorií je energie metalu. Téma energie se prolíná celou diplomovou prací již od začátku. Energie byla nejčastěji tím, co respondenty k extrémnímu metalu táhlo, co je na této hudbě nejvíc baví a co jim dodává pocit nepopsatelného štěstí a radosti. Metal jako aktivizující hudba probouzí ve svých posluchačích chuť tancovat, vybit se na koncertech, dodává jim sílu a naplňuje je. Energie je rovněž tím, co spojuje muzikanta a fanouška, při koncertech dochází k výměně energií, k jejich tzv. dorovnávání, což je pro metalisty velmi důležité. Energie metalu nutí posluchače k aktivnímu poslechu, nutí je k celkově aktivnímu přístupu k hudbě. Energie metalu je důvodem, proč respondenti uvádějí, že zůstanou metalu

věrní do konce svého života, někteří jsou na aktivizujícím metalu dle jejich slov téměř závislí. Z těchto důvodů považuji energii metalu za jednu ze dvou nejvýznamnějších kategorií, které se v rámci analýzy dat objevily.

Druhou neméně důležitou kategorií je čistota metalu. Metal je pravý, autentický, nesnaží se zalíbit širokému publiku a nepřizpůsobuje se. Taktéž lidé, kteří extrémní metal poslouchají, jsou čistí a tvoří mezi sebou opravdová přátelství, která trvají dlouhá léta. Metal ve své autenticitě nepodléhá trendům, které udává mainstreamová kultura. Čistota metalu se projevuje téměř ve všech jeho rovinách. Respondenty táhne metal svou autenticitou, vnímají jej jako žánr, který je náročný a často nepochopený, přesto se nepřizpůsobuje komerční hudbě, a i za cenu menšího publika zůstává stejný. Metal nezná kalkul, lidé jej prožívají srdcem, bez jakékoliv finanční motivace. Na čistotu metalu odkazuje také fakt, že metalisté sami sebe vnímají jako nekonfliktní, bezproblémové, na koncertech nedochází k žádným potyčkám. Čistota metalu je tím, co jej odlišuje od ostatních žánrů a co jej činí natolik atraktivním pro své posluchače. Metal je na rozdíl od populární hudby upřímný, nejde mu o pozitivní odezvu posluchačů.

4 DISKUZE

V této kapitole se pokusím získané výsledky zasadit do širšího kontextu pomocí komparace s teoretickými východisky práce. V úvodu jsme si vymezili pojem identita, která se dělí na osobní a sociální (Macek, 2003). V kontextu tohoto výzkumu hovoříme spíše o sociální identitě, jelikož ta je charakterizována začleněním jedince do dané kategorie lidí a příslušností k sociální skupině, v našem případě k subkultuře extrémního metalu. Zmínili jsme několik teoretických přístupů, které se zabývali tématem identity, některé z nich na něj nahlížely z hlediska vývojové psychologie, jiné se na identitu dívaly spíše sociokulturní optikou. Do první kategorie řadíme Eriksona (2002), z jehož teorie je pro nás relevantní zejména páté období vývoje, identita vs. zmatení rolí, ve kterém identita jedince dozrává, formuje se, toto období také nazývá institucionalizovaným moratoriem (Výrost, Slaměník a Sollárová, 2019), kdy se považuje za společensky přijatelné, aby adolescent objevoval a zkoušel různé životní role. Ze získaných dat je zřejmé, že mnoho z respondentů k extrémnímu metalu přišlo právě v tomto životním období. Pro lepší představu přidávám pár krátkých ukázek:

„Hele, začalo to asi na základní škole.“

„To mi bylo asi 16, 17 a začali jsme hrát.“

„Začalo to někdy v 7., 8. třídě na základní škole, mě vyloženě ta muzika prostě chytla za srdce...“

Za moratorium považovali inklinaci respondentů k extrémnímu metalu i jejich rodiče, někteří z nich si mysleli, že se jedná pouze o fázi, ve které jejich potomci hledají a zkouší nové role.

„Stejně tak to bylo u rodičů, kteří to nejdřív brali jako pubertální nerozvážnost, jasně, je mladej, tak ať má dlouhé vlasy, ať má dredy...“

Dalším z vývojových psychologů, kteří se věnovali tématu identity, byl James S. Marcia, který identifikoval její čtyři formy. Dle odpovědí našich respondentů bychom mohli tvrdit, že všichni úspěšně dosáhli autentické identity, která je stabilní. Ze sociokulturních přístupů jsme hovořili o teorii sociální identity Tajfela a Turnera (Výrost, Slaměnik a Sollárová, 2019), kteří dělí identitu na personální a sociální. V rámci sociální identity autoři tvrdí, že lidé mají potřebu nadhodnocovat svou referenční skupinu v důsledku snahy o udržení pozitivního sebepojetí v sociální i personální rovině identity. Tento jev popisuje i Irwin (in Gelder & Thornton, 1997), který jej nazývá subkulturním relativismem. V rámci analýzy dat se tento fenomén několikrát projevil, přidávám pár úryvků pro lepší pochopení:

„Naopak bych řekl, že já jako člověk, který občas zajde na nějakou diskotéku, nikdy jsem na těchto koncertech nebo festivalech neviděl žádnou rvačku, což nemůžu říct o diskotékách, to je obrovský rozdíl a spousta lidí to nechápe.“

„Myslím si, že mainstreamoví lidi to mají často tak, že mají rádi nějakou písničku, ale vlastně neví ani pořádně od koho je a ty metaloví to mají tak, že jsou schopni skoro říct, jak vlastně, kdo, co, kdy nahrál.“

Metalisté svou subkulturu vnímali v mnoha ohledech jako tu „lepší“ než ostatní. Nadhodnocování se projevilo v postoji vůči mainstreamové hudbě, vůči diskotékám, metal vnímají jako autentičtější a čistější než jiné žánry. Také přátelství, která mezi metalisty vznikají jsou dle respondentů reálnější a dlouhodobější.

Uvedli jsme si také 5 typů získaných identit dle Baumeistera (1987), ze kterých identita člena extrémně metalové subkultury nejlépe splňuje možnost volného výběru, jedinci mají i jiné alternativy, mohou a zároveň nemusí zůstat metalisty na vždy.

Smolík (2010) popsal metalovou subkulturu jako proměnlivou a roztržitou z hlediska jednotlivých substylů. Tvrdí také, že metal je pro členy této subkultury nejen hudba, ale také životní styl. Toto tvrzení potvrzují i data, která vzešla z analýzy. Vnímání extrémního metalu jako životního stylu se pro některé respondenty ukázalo jako zásadní.

„Hele já nevím, to snad ani nejde. Protože si to ani nepřeju. To by bylo jako kdybych se třeba přejmenoval. Nebyl bych to já. Právě proto, že je to kus nějakýho myho já, tak je to prostě už nějaký životní styl.“

„Tohle není hudební žánr, to je životní styl.“

Weinstein (2009) tvrdí, že metalová subkultura se i v dnešní společnosti stále vymezuje proti mainstreamové kultuře. Taktéž hovoří o nových trendech, které se v této subkultuře objevují, jako je životní styl straight edge a veganství. I tyto tvrzení námi získaná data potvrzují. Opět přidám pár úryvků, abychom mohli propojit teorii se získanými výsledky.

„Já jsem měl rád tu špínu těch metalistů, ten odpor, ten nesouhlas s tou dobou a mainstreamem, a proto jsem si to vybral, to je jeden z důvodů.“

„... mě to bavilo, protože to byl takovej odpor vůči stereotypu.“

„A ta komunita je specifická tím, že většina z nich jsou vegani a antifa, pro LGBTQ+, anti racism.“

„Grindcore je vyloženě veganskéj.“

Arnett (2018) charakterizoval subkulturu extrémního metalu jako vyloučenou, s vlastními zákony a silným poutem mezi fanoušky a kapelou. Právě unikátní vztah extrémně metalových kapel, jejich publika a sdílení energie se ukázalo být jedním z hlavních aspektů, které tvoří identitu extrémních metalistů.

„Poslat do těch lidí nějaký impuls agrese, nějaký osobitosti, aby měli ten samej pocit, ten samej vjem, předat jim ten náš výraz prostě.“

„... je to hodně i o předávání nějaký ty energie s těma lidma.“

V této kapitole jsme propojili teoretické přístupy k identitě a výsledky, které vzešly z realizovaného výzkumu. Je zřejmé, že v těchto dvou pohledech nebyl shledán větší rozkol, empirická data jsou v souladu s tím, co jsme se o identitě a subkulturách dozvěděli z literárních pramenů.

5 ZÁVĚR

Cílem této diplomové práce bylo zjistit co tvoří identitu extrémně metalových muzikantů. V rámci kvalitativního výzkumu, který se řídil základními principy etnografického designu bylo provedeno 8 polostrukturovaných rozhovorů a 3 zúčastněné pozorování, ze kterých byla získána data, která byla následně analyzována. Z této analýzy vyvstalo 11 základních kategorií, které identifikují důležité aspekty tvořící identitu extrémně metalových hudebníků. Mezi těchto 11 kategorií patří: cesta k metalu, komunita jako rodina, neškodný metal, důležitost metalu, texty, postoj k ostatním, nepochopená hudba, náročný metal, energie metalu, motivace a jeden žánr, mnoho podob.

V rámci následné analýzy těchto nově vzniklých kategorií se vykrystalizovaly dvě centrální kategorie „energie metalu“ a „čistota metalu“, které tvoří základ identity extrémně metalového hudebníka. Energie metalu je tím, co muzikanti na extrémním metalu vnímají jako zásadní. Energie metalu respondenty naplňuje a působí jako spojovatel mezi hudebníkem a publikem, kteří spolu unikátní energii sdílí. Čistotu metalu vnímají respondenti jako autenticitu, nefalšovanost, metal nemá hranice a nepodřizuje se mainstreamové společnosti. Metalisté jsou čistí a opravdoví.

Po vypracování empirické části jsem zpracovala teoretickou část, která obsahuje pojmy emergující z výzkumných zjištění. V teoretické části jsem charakterizovala pojmy identita, žánr a subkultura, seznámila jsem čtenáře se stručnou historií extrémního metalu a s výzkumy, které se podobné tématice věnovaly.

Přínos této práce spatřuji v tom, že se mi podařilo identifikovat hlavní pilíře, na kterých stojí identita extrémně metalového muzikanta. Ve výsledcích jsme narazili i na několik paradoxních zjištění, které by si zasloužili větší pozornost a minimálně otevírají prostor pro další diskuzi. Jediným velkým limitem práce byl doporučený rozsah a časová náročnost, která je v rámci etnografického výzkumu téměř vždy přítomná. Pokud bych mohla ve výzkumu pokračovat, ráda bych se věnovala například specifickému diskurzu spojeným s extrémně metalovou subkulturou.

6 SEZNAM POUŽITÝCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ

Andrews, J. (2018). "Origins of Evil: The Birth of Extreme Metal". Metal Injection. Dostupné z: <https://metalinjection.net/editorials/origins-of-evil-the-birth-of-extreme-metal>

Arnett, J. J. (2018). *Metalheads: Heavy metal music and adolescent alienation*. Routledge.

Baily, J., & Bigenho, M. (2008). *The New (ethno) musicologies* (Vol. 8). Rowman & Littlefield.

Baker, F. & Bor, W. (2008) 'Can Music Preference Indicate Mental Health Status in Young People?', *Australasian Psychiatry*, vol. 16, no. 4, pp. 284-288.

Baumeister, R. F. (1987). How the self became a problem: A psychological review of historical research. *Journal of personality and social psychology*, 52(1), 163.

Baumeister, R. F., & Muraven, M. (1996). Identity as adaptation to social, cultural, and historical context. *Journal of adolescence*, 19(5), 405-416.

Becknell, M. E., Firmin, M. W., Hwang, C. E., Fleetwood, D. M., Tate, K. L. & Schwab, G. D. (2008) 'Effects of Listening to Heavy Metal Music on College Women: A Pilot Study', *College Student Journal*, vol. 42, no. 1, pp. 24-35.

Brown, A. R. (2011). Heavy Genealogy: Mapping the Currents, Contraflows and Conflicts of the Emergent Field of Metal Studies, 1978-2010. *Journal For Cultural Research*, 15(3), 213-242. doi:10.1080/14797585.2011.594579

Burge, M., Goldblat, C. & Lester, D. (2002) 'Music Preferences and Suicidality: A Comment on Stack', *Death Studies*, vol. 26, no. 6, pp. 501-504.

Dys, S. P., Schellenberg, G., & McLean, K. C. (2017). Musical identities, music preferences, and individual differences. *Handbook of musical identities*, 247-266.

Erikson, E. H. (2002). *Dětství a společnost*. Argo.

Fabbri, F. (1982). *A theory of musical genres. Two applications*.

Geist, B. (1993). *Sociologický slovník*. Praha: Victoria Publishing, ISBN 80-85605-28-7.

Gelder, K., Thornton, S. (1997). *The Subcultures Reader*. 1. vyd. London: Routledge. 599 s. ISBN 0-415-12727-0.

Hamilton, A. K., Pernía, D. M., Wilson, C. P., & Dell'Aquila, D. C. (2018). What makes metalheads happy? A phenomenological analysis of flow experiences in metal musicians. *Qualitative Research in Psychology*.

Hendl, J. (2008). *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*. Praha: Portál

Hesmondhalgh, D. (2005). Subcultures, scenes or tribes? None of the above. *Journal of youth studies*, 8(1), 21-40.

Jandourek, J. (2001). *Sociologický slovník*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-535-0.

Jobes, D. A., Peterson, R. J., Rustad, R. A., Safer, M. A. & Small, J. E. (2003) 'The Impact of Rock Videos and Music with Suicidal Content on Thoughts and Attitudes about Suicide', *Suicide and Life-Threatening Behavior*, vol. 33, no. 2, pp. 120-131.

Kahn-Harris, K. (2007). *Extreme metal: Music and culture on the edge*. Berg.

Kemp, A. E. (1996). *The musical temperament: Psychology and personality of musicians*. Oxford University Press.

Lantorová, P. (2017). Raný norský black metal a jeho ideologie: Satanismus z perspektivy účastníků druhé vlny black metalu. *Sacra*, 15(2), 50-61.

Lena, J. C., & Peterson, R. A. (2008). Classification as culture: Types and trajectories of music genres. *American sociological review*, 73(5), 697-718.

MacDonald, R. A., Hargreaves, D. J., & Miell, D. (Eds.). (2002). *Musical identities*. OUP Oxford.

Macek, P. (2003). *Adolescence: psychologické a sociální charakteristiky dospívání*. 2. vyd. Praha: Portál. 144 s. ISBN 80-7178-747-7.

McIver, J. (2005). *Extreme metal II*. London: Omnibus

Merriam, A. P., & Merriam, V. (1964). *The anthropology of music*. Northwestern University Press.

Miovský, M. (2006). *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada.

- Miranda, D. & Claes, M. (2009) 'Music Listening, Coping, Peer Affiliation and Depression in Adolescence', *Psychology of Music*, vol. 37, no. 2, pp. 215-233.
- Nakonečný, M. (2013). *Lexikon psychologie*. Vodňář.
- Rubinstein, R. P. (2018). *Dress codes: Meanings and messages in American culture*. Routledge.
- Silverblatt, A. (2015). *Genre studies in mass media: A handbook*. Routledge.
- Smolík, J. (2010). *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2907-7.
- Snell, D., & Hodgetts, D. (2007). Heavy Metal, identity and the social negotiation of a community of practice. *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 17(6), 430–445. doi:10.1002/casp.943
- Sovová, I. (2010). EMO-kdo, kdy, jak a proč?.
- Švaříček, R., & Šedřová, K. (2007). *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál.
- Thorová, K. (2015). *Vývojová psychologie: proměny lidské psychiky od početí po smrt*. Portál.
- Toynbee, J. (2016). *Making popular music: Musicians, creativity and institutions*. Bloomsbury Publishing.
- Vodáková, A., Vodáková, O., & Soukup, V. (2000). *Sociální a kulturní antropologie (Vol. 3)*. Sociologické nakladatelství.
- Vrzal, M. (2015). Okultní aspekty v metalové hudbě: Od hororového stylu k temné spiritualitě. *Sacra*, 13(2), 7-29.
- Výrost, J., Slaměník, I. & Sollárová, E. (2019). *Sociální psychologie: teorie, metody, aplikace*. Grada Publishing, as.
- Weinstein, D. (2009). *Heavy Metal: The Music and Its Culture*. Perseus Books Group. ISBN 9780786751037. Retrieved 2014-10-03.

7 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 – Rozhovor č. 1

Příloha 2 – Rozhovor č. 2

Příloha 3 – Rozhovor č. 3

Příloha 4 – Rozhovor č. 4

Příloha 5 – Rozhovor č. 5

Příloha 6 – Rozhovor č. 6

Příloha 7 – Rozhovor č. 7

Příloha 8 – Rozhovor č. 8